

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání
s obdobnými systémy ve vybraných státech EU**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. et Mgr. Miloš Fiala Ph.D.

Vypracoval:

Radek Šlechta

Praha, červen 2016

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne 1. června 2016

podpis autora

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu bakalářské práce, kterým byl Ing. et Mgr. Miloš Fiala Ph.D., poskytl mi mnoho užitečných rad a informací, dále pak Ing. et Mgr. Josefu Viláškovu za konzultace při tvorbě mé práce.

Abstrakt

Název: Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU

Cíle: Hlavním cílem této práce je na základě teoretických znalostí vytvořit ucelený a souvislý přehled o integrovaném záchranném systému v České republice, jeho struktuře, fungování, úkolech a také jeho porovnání s několika obdobnými systémy ve státech Evropské unie.

Metody: Vyhledávání studijních materiálů, jejich prostudování a rešerše, nejen o integrovaném záchranném systému v ČR, ale také zahraničních. Bakalářská práce je zaměřena teoreticky, proto je k jejímu sepsání zapotřebí shromáždování a třídění poznatků o dané problematice, vyhledávání informací v elektronických i tištěných publikacích a dalších dostupných zdrojích, které se zabývají samotným tématem integrovaného záchranného systému i souvisejících okruhů.

Výsledky: Analýza a srovnání záchranných systémů v České republice a v dalších vybraných státech Evropské unie na základě předchozího studia pramenů a studijních materiálů.

Klíčová slova: systém, záchranářství, Evropa, porovnání, Česká republika

Abstract

Title: Integrated Rescue System in the Czech Republic and its comparison with similar systems in selected counties in the European Union

Objectives: The main objective of this work is based on theoretical knowledge and create comprehensive and coherent overview about Integrated Rescue System in the Czech Republic, its structure, operating, tasks, and compare it with several similar systems in the European Union countries. .

Methods: Search learning materials, their study and research, not only about the Integrated Rescue System in the Czech Republic but also by foreigners. Bachelor thesis is theoretical, because it is to her writing requires the collection and classification of knowledge about the issue, searching for information in print and electronic publications and other resources available to deal with the actual theme of the Integrated Rescue System and related topics.

Results: Analysis and comparison rescue system in the Czech Republic and other selected states of the European Union based on a previous study of sources and study materials.

Keywords: System, Rescue, Europe, Comparison, Czech Republic

1. Obsah

1.	Obsah	7
1.1.	Seznam použitých zkratek	8
2.	Úvod	9
3.	Integrovaný záchranný systém	10
3.1.	Vznik, charakteristika, struktura IZS a jeho úrovně	10
3.2.	Základní složky IZS	16
3.2.1.	Hasičský záchranný sbor České republiky	17
3.2.2.	JPO zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO	20
3.2.3.	Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby	24
3.2.4.	Policie České republiky	27
3.3.	Ostatní složky IZS	30
3.3.1.	Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil	30
3.3.2.	Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory	31
3.3.3.	Ostatní záchranné sbory	32
3.3.4.	Orgány ochrany veřejného zdraví	34
3.3.5.	Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby	34
3.3.6.	Zařízení civilní ochrany	34
3.3.7.	Neziskové organizace a sdružení občanů	35
3.4.	Operační střediska	35
4.	Cíle, úkoly a metodika práce	36
4.1.	Cíle	36
4.2.	Úkoly	36
4.3.	Metodika	36
5.	Obdobné záchranné systémy v sousedních státech	37
5.1.	Slovenská republika	37
5.2.	Spolková republika Německo	40
5.2.1.	Záchranné složky Německa	41
5.3.	Rakouská republika	43
5.3.1.	Záchranné složky Rakouska	44
5.4.	Polská republika	46
5.4.1.	Národní záchranný a hasičský systém	47
5.4.2.	Systém zdravotní záchranné služby	48
6.	Popis záchranného systému neutrálního evropského státu	48
6.1.	Švýcarská konfederace (URL21)	48
7.	Popis záchranného systému v evropském ministátě	51
7.1.	Vatikán (URL22)	51
8.	Závěr	54
9.	Seznam zdrojů	55
	Seznam příloh	59
	Přílohy	60

1.1. Seznam použitých zkratek

BABS	Bundemsamt für Bevölkerungsschutz
BZS	Báňská záchranná služba
ČČK	Český červený kříž
EU	Evropská unie
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HS	Horská služba
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
KRSG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
LP	Likvidační práce
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
NAZ	National Alarmzentrale
ORP	Obec s rozšířenou působností
OPIS	Operační a informační středisko
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SRN	Spolková republika Německo
StB	Státní bezpečnost
THW	Technisches Hilfswerk
VB	Veřejná bezpečnost
ZP	Záchranné práce
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

2. Úvod

Tématem bakalářské práce je integrovaný záchranný systém v České republice a jeho srovnání s podobnými systémy ve vybraných státech Evropské unie. Toto téma jsem si vybral, protože rád cestuji a poznávám nová místa a kultury, a tak mě tedy možnost psát o fungování záchranného systému nejen v ČR, ale i v zahraničí, pochopitelně zaujala. Státy pro porovnání se budu snažit vybrat tak, aby to bylo zajímavé a byly vidět rozdíly i některé souvislosti.

Dobře fungující a koordinované záchranné složky jsou základem každého vyspělého a dobře fungujícího státu a v této práci se jim budu věnovat nejen v té podobě, která je nám, obyvatelům České republiky dobře známa, tedy v podobě integrovaného záchranného systému, ale také jeho obměnám v různých zemích Evropské unie a částečně pro srovnání i evropským státům, které její součástí nejsou. Pokusím se charakterizovat a vysvětlit fungování jak každé samostatné složky, tak i jejich vzájemnou propojenost. Ke každé ze základních i ostatních složek integrovaného záchranného systému zmíním něco z historie, současné legislativy a základní úkoly a poslání. S činností některé ze složek integrovaného záchranného systému České republiky se v určité formě setkal každý z nás, ti více šťastněji méně. S fungováním policie, hasičů, zdravotnické záchranné služby a dalších složek v sousedících státech i ve vzdálenějších zemích má zkušenosti již podstatně menší počet lidí. Dle mého názoru je však vhodné, aby pokud někdo někde cestuje, znal alespoň minimum o zmiňované problematice. Je zřejmé, že jen málokdo bude znát přesnou strukturu a fungování záchranných systémů v té, či oné zemi, a proto se v této bakalářské práci pokusím vysvětlit a provést srovnání se sousedními státy, tedy Rakouskem, Německem, Polskem a Slovenskem. Poté charakterizuji záchranné složky ve Švýcarsku, které se sice nachází ve středu Evropy, ale drží si svoji neutralitu a není členským státem Evropské unie, a proto jsou zde jisté výjimky, které je zajímavé porovnat například s naším státem. Posledním státem, o kterém budu psát je Vatikán, tento ministát jsem zařadil proto, že se jedná o městský stát, který má pouze jednoho souseda, ale i on má své záchranné složky jako policii, hasiče a ozbrojené složky, které se starají o jeho bezpečnost.

3. Integrovaný záchranný systém

Hned na začátek je důležité si uvědomit, že integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) není žádná samostatná složka nebo organizace, ale pouze systém, který sdružuje a řídí součinnost všech jeho složek. IZS je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události (URL1). Zajišťuje především koordinaci všech jeho součástí.

3.1. Vznik, charakteristika, struktura IZS a jeho úrovně

Základy IZS byly položeny již v roce 1993. Integrovaný záchranný systém vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod, atd.). Vždy, když bylo nutné spolupracovat při řešení větší události, tak byl zájem spolupracovat a využívat to, s kým se spolupracuje, pro dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události. Spolupráce na místě zásahu uvedených složek v nějaké formě existovala vždy. Avšak odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek zakládaly a zakládají nutnost určité koordinace postupů. (URL2)

Při pohledu do historie patří mezi nejvýznamnější události, které vedly ke vzniku IZS v České republice schválení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který zůstal platný i po změně režimu. Tento zákon stanovil, že péče o požární bezpečnost musí být součástí řídicí, hospodářské nebo jiné základní činnosti orgánů a organizací, a že odpovědnost za plnění těchto úkolů nesou vedoucí daných subjektů. Tímto zákonem společně s vyhláškou č. 37/1986 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně a byly ustanoveny povinnosti ústředních orgánů a dalších organizací, které měly za úkol například stanovit technika požární ochrany, vést řádnou dokumentaci, zajistit požární signalizaci, hasicí zařízení, přístroje atd. Po „Sametové revoluci“, která s sebou přinesla velké změny ve všech sférách, vznikly další dva důležité zákony, zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), kterým se obnovila samospráva a byly zřízeny obecní úřady a zákon č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s nimi souvisejících,

který stanovil okresní úřady jako územní orgány státní správy. Na začátku 90. let se začínají projevovat první snahy o vytvoření systému, který by všechny záchranné složky koordinoval, avšak prozatím neexistovaly organizační, věcné, technické ani personální podmínky. První dokument, který se reálně zabýval IZS bylo usnesení vlády ze dne 29. května 1993 č. 246, k návrhu zásad o integrovaném záchranném systému. Těchto třináct zásad sice nemělo právní charakter, ale byly významným mezníkem při vzniku IZS. Dalším důležitým bodem byly povodně na Moravě v roce 1997, které také urychlily vznikající princip IZS, a tak 1. ledna 2001 nabyl účinnosti zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, kterému se dále budu věnovat. (Szaszo, 2010)

Právní úprava oblasti IZS vychází přímo z některých ustanovení Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, resp. z ústavního zákona o bezpečnosti České republiky (č. 110/1998 Sb.). Působnost v oblasti IZS je kompetenčním zákonem (č. 2/1969 Sb.) svěřena Ministerstvu vnitra, které je tak gestorem právní úpravy IZS. Celá oblast IZS je zastřešena zákonem o IZS a jeho dvěma prováděcími vyhláškami a prováděcím nařízením vlády. Právní úprava oblasti IZS vznikla společně s krizovým zákonem (č. 240/2000 Sb.) a zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy (č. 241/2000 Sb.). Tyto tři zákony jsou vzájemně propojeny množstvím odkazů a souvislostí. (Hanuška, Skalská, Dubský, 2010)

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v platném znění vymezuje nové základní pojmy a zejména stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů samosprávy, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. (Vilášek, Fiala, Vondrášek, 2014)

Tento zákon také vymezuje základní pojmy pro jeho účely: (URL3)

1. Mimořádná událost - škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

2. Záchranné práce - činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,
3. Likvidační práce - činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí,
4. Ochrana obyvatelstva - plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,
5. Zařízení civilní ochrany - bez právní subjektivity (dále jen "zařízení civilní ochrany") součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky,
6. Věcnou pomocí - je poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce,
7. Osobní pomocí - je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce.

Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na mimořádnou událost a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami IZS.

V zákoně o IZS jsou stanoveny jeho základní a ostatní složky, které mají za úkol likvidovat mimořádné události. Jejich grafické znázornění je v obrázku 1.

Základní složky:

1. Hasičský záchranný sbor České republiky,
2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
3. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,

4. Policie České republiky.

Ostatní složky

1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
2. Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
3. Ostatní záchranné sbory,
4. Orgány ochrany veřejného zdraví,
5. Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
6. Zařízení civilní ochrany,
7. Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Obrázek 1 - Základní a ostatní složky IZS

Zdroj: vlastní

Druh a rozsah mimořádné události určují, jak budou záchranné složky v místě MU řešit vzniklou situaci a kolik se jich zapojí.

Obecně rozdělujeme způsob řízení do třech úrovní:

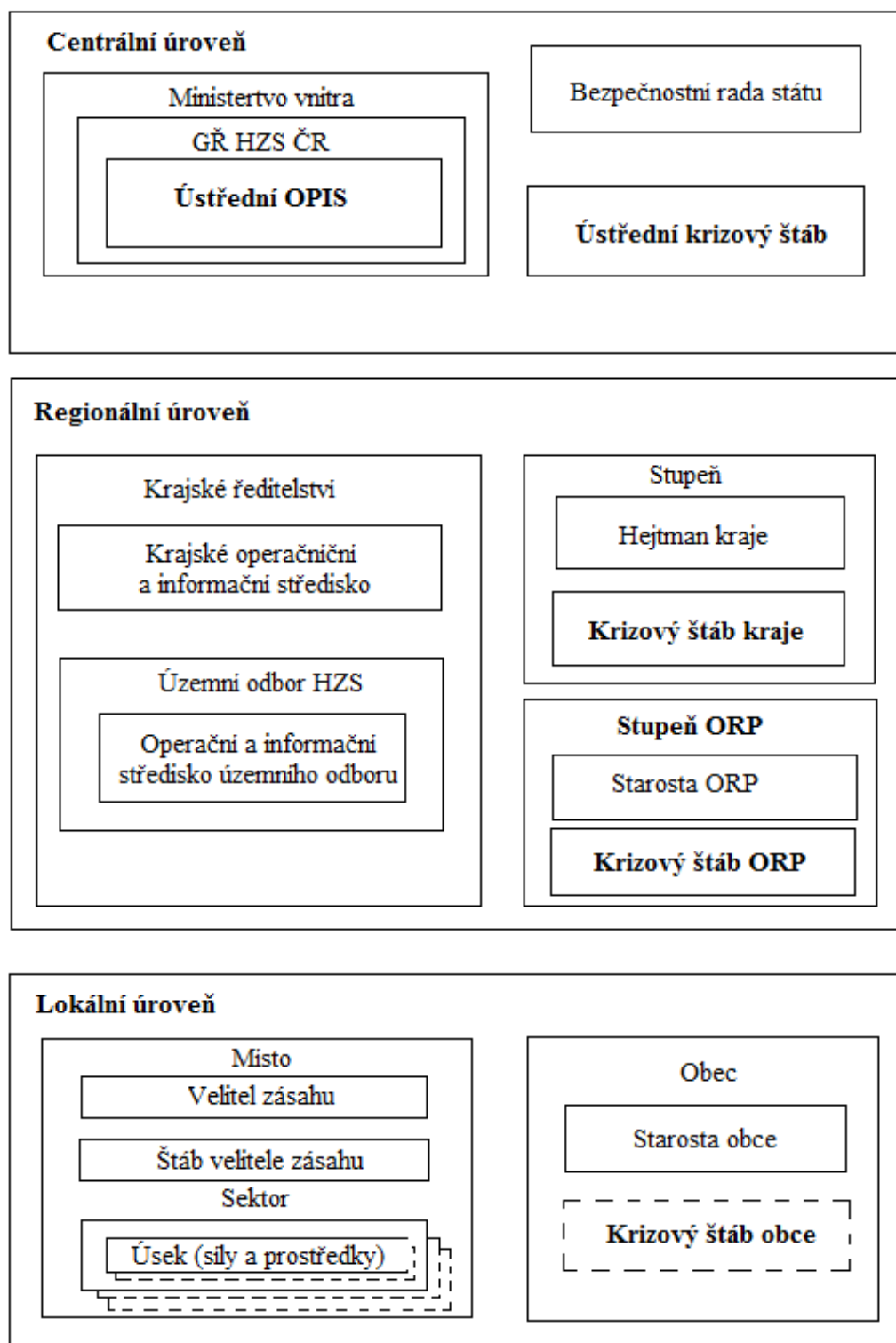
- Taktická,
- Strategická,
- Operační.

Taktická úroveň je řízení velitelem zásahu, který odpovídá za veškerou činnost související se záchrannými a likvidačními pracemi. Pokud zvláštní právní předpisy nestanovují jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany, který řídí záchranné a likvidační práce a koordinuje součinnosti jednotlivých složek IZS na místě samém. K této činnosti se může zřídit výkonný orgán – štáb velitele zásahu. Pravomoci velitele zásahu jsou dány zákonem o IZS a činnost jeho štábu v průběhu zásahu vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Řízení na operační úrovni probíhá v operačních střediscích základních složek IZS, přičemž operační a informační střediska HZS ČR jsou současně operačními a informačními středisky IZS. Operační střediska (v obecném smyslu) jsou zřízena v krajích a na MV a zajišťují obsluhu linek tísňového volání 150, 155 a 158. Operační a informační středisko IZS kraje (KOPIS) má koordinační roli vůči operačním střediskům; ovládá systémy varování a vyrozumění obyvatelstva, je spojovacím bodem mezi místem zásahu a nejvyšší úrovní řízení. Rovněž zajišťuje příjem linky tísňového volání 112, které je v současné době určeno zejména cizincům. Operační a informační střediska IZS povolávají na žádost velitelů zásahu k nasazení ostatní složky IZS podle daného stupně poplachového plánu IZS.

Strategickou úroveň řízení tvoří přímé angažování starosty obecního úřadu s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo MV do koordinační činnosti při provádění záchranných a likvidačních prací v případě, že jsou o to požádáni velitelem zásahu. K této činnosti využívají jako pracovní orgán předem ustanovený krizový štáb a využívají zpracované krizové plány. Složení, činnosti a funkce krizového štábu jsou stanoveny nařízením vlády č. 462/2000 Sb., k provedení některých ustanovení krizového zákona v platném znění a směrnicí MV č. j.:MV-117572-2/PO-OKR ze dne 24. listopadu 2011 a uvedené ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí v částce 6 ze dne 30. listopadu 2011. Zapojení hejtmana kraje a MV nastává automaticky v případě, kdy je MU klasifikována nejvyšším stupněm poplachu. Ke koordinaci slouží havarijní plány kraje, které jsou zpravidla členěny podle správního území ORP. Z důvodu usnadnění ZP a LP a z hlediska ochrany obyvatelstva se u objektů, které mohou být potenciálně velkou hrozbou, navíc zpracovávají vnější havarijní plány těchto objektů. (Vilášek, Fiala, Vondrášek, 2014)

Obrázek 2 - Struktura IZS a vazba na prvky krizového řízení

Zdroj: GŘ HZS ČR

Dohody o poskytnutí pomoci v rámci integrovaného záchranného systému jsou uzavírány předem podle § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, nebo při provádění záchranných a likvidačních prací opět podle tohoto paragrafu a dále podle § 15 vyhlášky č. 238/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS. Organizační složky HZS ČR v rámci IZS uzavírají dohody:

- O plánované pomoci na vyžádání,
- O poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- O součinnosti složek IZS,
- O spolupráci.

Dohody o plánované pomoci na vyžádání uzavírají Ministerstvo vnitra a Generální ředitelství HZS ČR nebo HZS krajů se zástupci ostatních složek IZS. Tyto dohody zajišťují předem domluvený způsob pomoci při provádění ZP a LP.

Dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci uzavírají HZS krajů s fyzickými a právními osobami, nebo s organizačními složkami, které nepatří mezi ostatní složky IZS. U těchto dohod je předem sjednán způsob a rozsah osobní i věcné pomoci při provádění ZP a LP a při realizaci opatření ochrany obyvatelstva.

Dohody o součinnosti složek IZS uzavírají stejně jako u dohod o plánované pomoci na vyžádání MV a GŘ HZS ČR nebo HZS krajů a zahrnují závazky smluvních stran v oblasti dokumentace, připravenosti typových činností složek IZS apod.

Dohody o spolupráci uzavírají MV a GŘ HZS ČR nebo HZS krajů, ty obsahují závazky smluvních stran plánování, či vzdělávání, na rozdíl od předchozích dohod nesouvisejí přímo s prováděním ZP a LP.

3.2. Základní složky IZS

Základními složkami IZS podle zákona jsou:

1. Hasičský záchranný sbor České republiky,
2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO,
3. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
4. Policie České republiky.

3.2.1. Hasičský záchranný sbor České republiky

Historie (URL4)

Za první republiky existovaly veřejné požární jednotky jen ve větších městech, v těch ostatních využívali starostové předpisy převzaté z Rakouska-Uherska. Ty umožňovaly přenášet zodpovědnost starostů za hašení požárů na dobrovolné hasičské sbory, jejichž materiální potřeby však byly kryty jen částečně. Takto zavedená požární ochrana však nestačila ani v dobách míru a posléze ani za války. Za dob protektorátu byl vydán překlad německého zákona jako vládní nařízení o hasičstvu a v roce 1942 byl ustaven pluk požární ochrany Čechy – Morava. Mužstvo pluku tvořili čeští četníci a příslušníci finanční stráže, kteří byli k pluku přeloženi a důstojníci. Po válce byla požární ochrana zařazena do oboru působnosti ministerstva vnitra, plnění úkolů na úseku požární ochrany pak zajišťovaly národní výbory (místní, okresní a krajské), jejichž výkonným orgánem pro tuto oblast bylo hasičstvo, které bylo dobrovolné, z povolání nebo závodní. Významným mezníkem je přijetí zákona o státním požárním dozoru a požární ochraně v roce 1953. Na jeho základě se výkonnými jednotkami požární ochrany staly veřejné a závodní jednotky a požární ochrana byla budována na principech vojensky organizované složky. V roce 1958 došlo k přijetí nového zákona, jehož důsledkem byla decentralizace požární ochrany. V roce 1967 vzniká Škola požární ochrany MV ve Frýdku-Místku, která se později přejmenovala na SOŠ požární ochrany MV ČSR a její současný název je SOŠ požární ochrany a VOŠ požární ochrany ve Frýdku-Místku. Významnými změnami prošla profesionální požární ochrana v posledních desetiletích. Počátkem 70. let se začal měnit podíl zásahové činnosti jednotek požární ochrany ze zásahů u požárů ve prospěch technických zásahů. V současnosti tak většinu činnosti hasičů tvoří vedle samotných požárů také zásahy u dopravních nehod, při živelních pohromách, či zásahy pomocného charakteru jako odstraňování nejrůznějších překážek, vyprošťování osob apod.

Profesionální jednotky požární ochrany svou akceschopností postupně nahrazovaly některé druhy technických služeb a přebíraly stále větší kompetence v oblasti přípravy státu a jeho orgánů na MU a při provádění samotných ZP a LP během MU. Této skutečnosti bylo nutné přizpůsobit právní úpravu a organizaci, a tak v roce 1985 došlo k vydání zákona o požární ochraně. Proces změn v úkolech a charakteru činnosti HZS ČR vyvrcholil na přelomu tisíciletí, kdy byla rozšířena působnost MV o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného

záchranného systému. V souvislosti s tím byly Parlamentem ČR projednány a schváleny nové zákony. Nová právní úprava, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2001, znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci Hasičského záchranného sboru
ČR.

Legislativa

Hlavním právním dokumentem, který upravuje Hasičský záchranný sbor je zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů (zákon o Hasičském záchranném sboru), který vstoupil v platnost 1. ledna 2016 a nahradil tak stávající zákon č. 238/2000. Podle tohoto zákona je hlavním úkolem HZS chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Podle zákona o Hasičském záchranném sboru se dále podílí na zajišťování bezpečnosti ČR plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, IZS, krizového řízení a dalších úkolů stanovených i jinými právními předpisy. Tento zákon dále upravuje organizace a řízení, základní povinnosti příslušníků a zaměstnanců, služební stejnokroj a prokazování příslušnosti, symboly, spolupráci, vztahy apod. V závěru stanoví názvy a sídla hasičských záchranných sborů krajů a záchranných útvarů a škol.

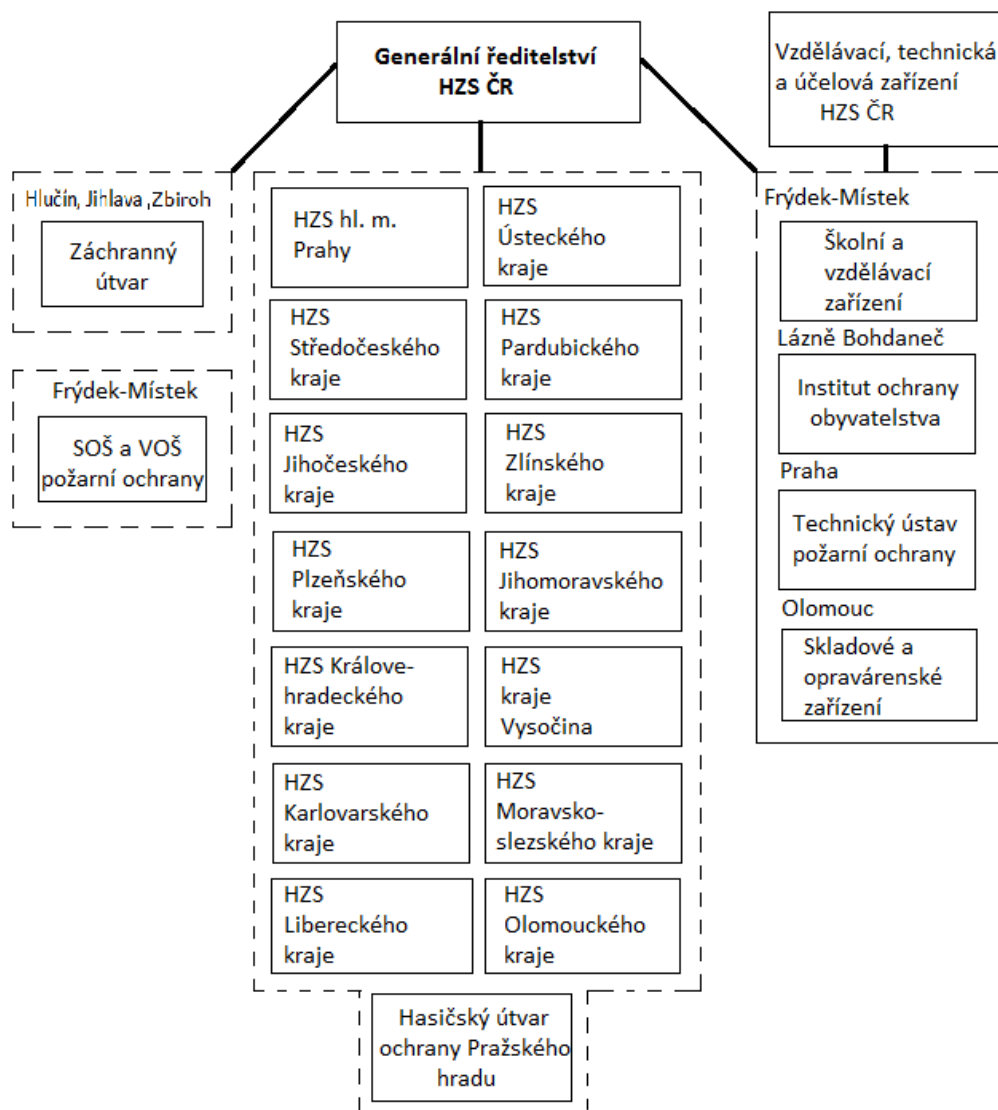
Struktura a činnosti

Hasičský záchranný sbor ČR v současnosti hraje stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události, ať už se jedná o hrozby terorismu, průmyslové havárie nebo živelné katastrofy. Hasiči mají rovněž rozhodující podíl na provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a jakousi páteří integrovaného záchranného systému, který v případě krize slučuje všechny záchranné složky a spolupracuje s ostatními složkami IZS.

Hasičský záchranný sbor ČR tvoří Generální ředitelství HZS ČR, které je organizační součástí Ministerstva vnitra, a dále pak 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku a Záchranný útvar HZS ČR v Hlučíně, Zbirohu a Jihlavě. Součástí Hasičského záchranného sboru ČR jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení, konkrétně čtyři Odborná učiliště požární ochrany ve Frýdku-Místku, Institut ochrany obyvatelstva

Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Opravárenský závod Olomouc a Základna logistiky Olomouc. Ministerstvo zřizuje Hasičský útvar ochrany Pražského hradu, který je organizační částí hasičského záchranného sboru a koordinuje činnosti hasičského záchranného sboru a spolupráci s dalšími orgány veřejné správy nebo dalšími osobami v zájmu zajištění ochrany Pražského hradu. Výkonnou složkou HZS ČR jsou hasičské záchranné sbory krajů, které kromě Středočeského kraje mají sídla v krajských sídlech a strukturou vychází z HZS ČR, jejich součástí jsou územní odbory, které ve své struktuře mají informační a operační střediska a územně dislokované stanice, jejichž působnost zahrnuje území správních obvodů jednotlivých okresů. Organizační struktura je zobrazena v obrázku 3.

Obrázek 3 - Organizační struktura Hasičského záchranného sboru ČR

Zdroj: GŘ HZS ČR

3.2.2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO

Historie (URL5)

Historie hasičských záchranných sborů na našem území sahá až do poloviny 19. století, kdy v roce 1850 vzniká první Spolek dobrovolných hasičů v Zákupích v okrese Česká Lípa. Byl založen z důvodu zvýšeného počtu požárů v samotné obci a okolí. První sbor dobrovolných hasičů v Praze vznikl o 3 roky později, a to za účelem úklidu a čištění ulic na Malé Straně, tento sbor měl na starosti okresní dozorce Alois Pasta, který měl zajistit 30 mužů a 8 z nich vycvičit k obsluze stříkačky a ostatní jako pomocné síly při hašení požárů. V listopadu 1853 se velení ujal praktikant hospodářského úřadu magistrátu Václav Soukup. Kromě jiných novinek zavedl titul hasební mistr. Radní v té době přemýšleli, jak zvýšit počet hasičů bez velkých finančních nákladů. Řešení se našlo – zrušily se záložní požární stráže a uvolnění muži mohli posílit řady sboru, avšak nastal nový problém, kam umístit 68 příslušníků sboru. To se vyřešilo jejich přemístěním do staroměstského obecního dvora. Konec 19. a začátek 20. století zaznamenává velký rozvoj dobrovolných hasičských sborů, jejichž činnost dotovala města a obce a členové zde pracovali zcela dobrovolně a s obecními prostředky.

Sbory dobrovolných hasičů doplňují činnost profesionálních hasičů a firemních hasičských útvarů. V České republice jsou složkou integrovaného záchranného systému a jsou právně samostatné. Každý člen musí absolvovat 40 hodin teoretického i praktického školení a svoje znalosti musí pravidelně doplňovat. Každý rok je povinen podrobit se zdravotní prohlídce a získat tak zdravotní potvrzení, že je schopen tuto činnost vykonávat. V jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí je v současnosti více než 70 tisíc hasičů, kteří s těmi profesionálními úzce spolupracují. V roce 2008 zasahovaly jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí u 32 507 mimořádných událostí, zlikvidovala 13 609 požárů, zasahovaly u 3 504 dopravních nehod a pomáhaly odstraňovat následky 3 737 případů živelních pohrom (Vilášek, Fiala, Vondrášek, 2014).

Legislativa

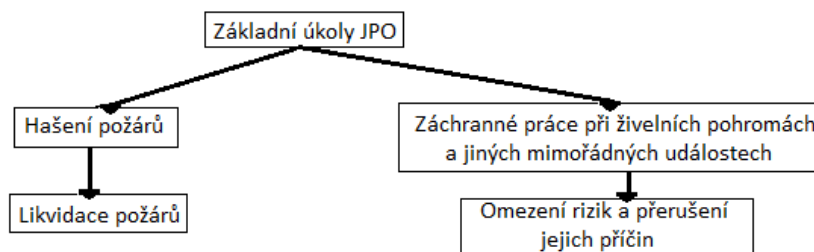
Základním právním dokumentem pro jednotky požární ochrany je zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů ze dne 17.

prosince 1985. Ten se skládá ze sedmi částí a ve čtvrté části, konkrétně v § 65 až § 73, se věnuje právě jednotkám PO. Stanovuje druhy jednotek požární ochrany, vojenskou hasičskou jednotku, jednotku hasičského záchranného sboru kraje, jednotku hasičského záchranného sboru podniku, jednotky sborů dobrovolných hasičů, povinnosti zaměstnanců podniků a členů dobrovolných jednotek požární ochrany, základní úkoly jednotek požární ochrany, řízení činnosti v těchto jednotkách, charakterizuje odbornou způsobilost a přípravu a poslední paragraf se zabývá poskytováním pomoci při zdolávání požárů.

Struktura a činnosti

System Jednotek požární ochrany (JPO) je vybudován jako represivní i preventivní nástroj proti požárům, živelním pohromám a jiným MU. JPO mají za úkol provést likvidaci požárů, ovšem nemají za úkol učinit veškerá opatření vedoucí k likvidaci živelních pohrom a jiných MU, ale pouze opatření nutná k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí. (Fiala, Vilášek 2010)

Obrázek 4 - Základní úkoly Jednotek požární ochrany

Zdroj: Fiala, Vilášek, 2010

Vzhledem k vybavení, odborné způsobilosti a kompetenci při provádění zásahů JPO se při tvorbě systému JPO vychází z:

- a) Organizace systému (druhy JPO, vazby, dislokace, vybavení),
- b) Zásahové činnosti JPO.

Podle zřizovatele JPO a vztahu členů jednotek k němu se JPO dělí do čtyř kategorií:

1. Jednotky hasičského záchranného sboru kraje,
2. Jednotky sborů dobrovolných hasičů obce,
3. Jednotky hasičského záchranného sboru podniku,
4. Jednotky sborů dobrovolných hasičů podniku.

Z hlediska plošného pokrytí se jednotky PO dělí do 6 kategorií, jejich plošné pokrytí ukazuje tabulka 1, jsou označovány římskými číslicemi I- VI:

JPO I

Jednotka HZS ČR, zajišťující výjezd 1-3 družstev o zmenšeném početním stavu (1+3), družstev (1+5) nebo jejich kombinaci, v území své působnosti poskytuje speciální a ostatní techniku obcím, v místě dislokace plní úkoly místní jednotky PO ve spolupráci s místní jednotkou SDH obce,

JPO II/1

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu v obci s počtem obyvatel nad 100,

JPO II/2

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu v obci s počtem obyvatel nad 100,

JPO III/1

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd jednoho družstva o zmenšeném početním stavu v obci s počtem obyvatel nad 100,

JPO III/2

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu v obci s počtem obyvatel nad 100,

JPO IV

Jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která na výzvu poskytuje speciální techniku na základě písemné dohody,

JPO V

Jednotka sboru dobrovolných hasičů kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,

JPO VI

Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která na výzvu poskytuje speciální techniku na základě písemné dohody,

Nezařazené

Jednotky požární ochrany nezařazené do plošného pokrytí, nezařazená jednotka sboru dobrovolných hasičů obce má základní početní stav jako jednotka kategorie JPO V. Tyto jednotky se zařazují do druhého a vyššího stupně poplachu v poplachových plánech.

Tabulka 1 - Základní tabulka plošného pokrytí jednotkami PO

Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Zdroj: HZS ČR

Praktickým naplněním plošného pokrytí je, že dislokace a velikost jednotlivých druhů jednotek PO je volena tak, aby katastrální území obcí v závislosti na stupni nebezpečí byly zabezpečeny požadovaným minimálním množstvím sil a prostředků jednotek PO. Jednotky PO jsou dle své operační hodnoty přiřazovány k jednotlivým katastrálním územím obcí.

Důležitým úkolem HZS ČR a JPO je prevence a dozor, kde významnou roli hraje státní požární dozor, vymezen zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Hlavní úloha je předcházení nebezpečného a rizikového jednání, které by mohlo ohrozit životy a zdraví obyvatel, majetek a životní prostředí. Dále kontrola dodržování zákonných povinností v požární ochraně a bezpečnosti.

Státní požární dozor se vykonává: (URL7)

- kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně,
- posuzováním územně plánovací dokumentace, podkladů pro vydání rozhodnutí, projektové dokumentace stavby ke stavebnímu řízení, dokumentace k povolení změny stavby před jejím dokončením a posuzováním dokumentace k řízení o změně v užívání stavby, k nařízení nezbytných úprav, k nařízení zabezpečovacích prací, k řízení o zjednání nápravy a k povolení výjimky v rozsahu požárně bezpečnostního řešení podle zvláštních právních předpisů,

- ověřováním, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů a dokumentace podle předchozího bodu včetně podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek,
- schvalováním posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím,
- zjišťováním příčin vzniku požárů,
- kontrolou připravenosti a akceschopnosti jednotek požární ochrany,
- ukládáním opatření k odstranění zjištěných nedostatků a kontrolou plnění těchto opatření.

3.2.3. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Historie (Königová, 2015)

První zmínky o organizované záchranné službě pocházejí z konceptu Napoleonova chirurga Dominique-Jean Larrey, který zavedl tzv. létající ambulance. Jeho nápad zahrnoval mobilní lazarety, které se stěhovaly spolu s postupem ve válečném poli, a také vozy tažené koňmi přestavěné k rychlému přesunu padlých do těchto lazaretů. Velkou nevýhodou však bylo obrovské riziko pro ošetřující, které na bojišti při ošetřování raněných museli podstoupit.

Důležitým mezníkem při poskytování první pomoci raněným byl vznik Mezinárodního červeného kříže v roce 1863, za jehož vznikem stojí švýcarský podnikatel a humanista Henri Dunant. V roce 1859 byl svědkem krvavé bitvy u Solferina, kde padly desetitisíce mužů a obrovské množství jich bylo vážně raněno. Tato událost ho podnítila k založení organizované pomoci zraněným a později i k návrhu smlouvy, která by chránila nejen lidi na obou nepřátelých stranách při ozbrojených konfliktech, ale samozřejmě i zasahující zdravotníky, později na základě tohoto návrhu byla přijata první Ženevská úmluva v roce 1864.

V Českých zemích založil v roce 1792 lékař Vojtěch Vincenc Čada stanici první pomoci v Praze, ta byla vybavena základními zdravotnickými pomůckami a zachránci měli nárok na finanční odměnu a dokonce byli zveřejňováni na úředních tabulích. O osm let později byla založena Humanitní společnost pro záchranu zdánlivě mrtvých a v náhlém nebezpečí smrti se ocitnuvších. V roce 1857 byl díky myšlence Antonína von Päumanna založen Sbor ochraňovací při požáru a podobných nehodách, kde působilo

36 dobrovolníků, kteří byli označeni červeno-bílou stuhou na levé paži. Od roku 1925 se začala budovat celostátní síť automobilových záchranných stanic v Československu a o dva roky později jich bylo již 45.

V Protektorátu Čechy a Morava přebírají povinnosti v oblasti první pomoci a zdravotnictví hasičské sbory, jelikož Československý červený kříž byl za druhé světové války nejprve omezen a následně zcela zakázán. Po skončení války však došlo k opětovnému obnovování jeho činností. Po únorovém převratu v roce 1948 došlo ke změnám v činnosti ČSČK, organizace ztratila svou nezávislost a samostatnost. Musela odevzdat veškeré vybavení a vozy, a tím došlo k zániku záchranných stanic. V 50. letech přibývalo zdravotnických zařízení i lékařů, avšak jejich vybavení bylo stále dost skromné. Významným počinem bylo založení prvního stanoviště letecké záchranné služby v tehdejší ČSSR v roce 1987 a o rok později zavedení systému Rendez-Vous, jehož podstata spočívá v tom, že lékař vyjíždí k zraněnému v rychlejší vozidle a sanitka podle potřeby přijíždí za ním. V 90. letech dochází k modernizaci a reorganizaci Záchranné služby hl. m. Prahy. Na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, došlo k začlenění ZZS do IZS a zlom nastal 1. 1. 2004, kdy přešla veškerá OSZS pod přímé vedení Územních středisek záchranné služby v daném kraji (Vilásek, Fiala, Vondrášek, 2014). Konečné uspořádání zdravotnické záchranné služby bylo upraveno přijetím zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Legislativa

Základním legislativním podkladem pro poskytovatele zdravotnické záchranné služby je zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě ze dne 6. listopadu 2011. Tento zákon vymezuje zdravotnickou záchrannou službu a její dostupnost, součinnost poskytovatelů akutní lůžkové péče při poskytování zdravotnické záchranné služby, výjezdové základny, ředitelství a pracoviště krizové připravenosti. Dále pak název a označení členů výjezdových skupin, jejich oprávnění a povinnosti. V § 21 se upravuje zajišťování letadel pro leteckou záchrannou službu a v závěru působnost ministerstva a krajů a správní delikty.

Prováděcí předpisy zákona o zdravotnické záchranné službě jsou:

- Nařízení vlády č. 148/2012 Sb., o stanovení výše úhrady nákladů na připravenost poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací ze státního rozpočtu,

- Vyhláška č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě,
- Vyhláška č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky.

Činnost

Úkolem zdravotnické záchranné služby je zajistit nezbytnou a neodkladnou přednemocniční péči o pacienta, kdy je ohroženo jeho zdraví a život. Na území České republiky je pro ZZS zavedeno telefonní číslo 155, na kterém zdravotnický vzdělaní dispečeri přijímají telefonáty a vysílají záchranné jednotky. Jejich úkolem je i poskytnout radu volajícímu tak, aby byl schopen provést účinnou první tzv. laickou pomoc. V ČR je vytvořena síť zařízení a pracovišť, z nichž se k případům vysílají potřebné výjezdové skupiny, které tvoří zdravotničtí pracovníci. Výjezdová skupina má nejméně 2 členy; z členů výjezdové skupiny určí poskytovatel zdravotnické záchranné služby jejího vedoucího. Podle složení a povahy činnosti se výjezdové skupiny člení takto:

- RLP - rychlá lékařská pomoc: zdravotnický tým veden lékařem,
- RZP - rychlá zdravotnická pomoc: tým bez přítomnosti lékaře,
- RV - Rendez-Vous: tým ve složení řidič-záchranář a lékař, který spolupracuje nejčastěji s výjezdovými skupinami RZP ve víceúrovňovém setkávacím systému,
- LZS - letecká záchranná služba: zdravotnická část je složena nejméně ze dvou členů a to zdravotnický záchranář a lékař.

Výjezdové základny jsou rozmístěny dle plánu pokrytí území kraje tak, aby byla zajištěna dostupnost PNP a její poskytnutí do 20 minut. Čas je odečítán od okamžiku převzetí pokynu k výjezdu výjezdovou skupinou od operátora zdravotnického operačního střediska (ZOS) do příjezdu na místo zásahu.

Podle zákona o zdravotnické záchranné službě činnosti ZZS dělí takto:

- a. nepřetržitý kvalifikovaný bezodkladný příjem volání na národní číslo tísňového volání 155 a výzev předaných operačním střediskem jiné základní složky integrovaného záchranného systému (dále jen „tísňové volání“) operátorem zdravotnického operačního střediska nebo pomocného operačního střediska,
- b. vyhodnocování stupně naléhavosti tísňového volání, rozhodování o nejvhodnějším okamžitém řešení tísňové výzvy podle zdravotního stavu pacienta, rozhodování o vyslání výjezdové skupiny, rozhodování o přesměrování výjezdové skupiny a operační řízení výjezdových skupin,
- c. řízení a organizaci přednemocniční neodkladné péče na místě události a spolupráci s velitelem zásahu složek integrovaného záchranného systému,
- d. spolupráci s cílovým poskytovatelem akutní lůžkové péče,
- e. poskytování instrukcí k zajištění první pomoci prostřednictvím sítě elektronických komunikací v případě, že je nezbytné poskytnout první pomoc do příjezdu výjezdové skupiny na místo události,
- f. vyšetření pacienta a poskytnutí zdravotní péče, včetně případných neodkladných výkonů k záchraně života, provedené na místě události, které směřují k obnovení nebo stabilizaci základních životních funkcí pacienta,
- g. soustavnou zdravotní péči a nepřetržité sledování ukazatelů základních životních funkcí pacienta během jeho přepravy k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče, a to až do okamžiku osobního předání pacienta zdravotnickému pracovníkovi cílového poskytovatele akutní lůžkové péče,
- h. přepravu pacienta letadlem mezi poskytovateli akutní lůžkové péče za podmínek soustavného poskytování neodkladné péče během přepravy, hrozí-li nebezpečí z prodlení a nelze-li přepravu zajistit jinak,
- i. přepravu tkání a orgánů k transplantaci letadlem, hrozí-li nebezpečí z prodlení a nelze-li přepravu zajistit jinak,
- j. třídění osob postižených na zdraví podle odborných hledisek urgentní medicíny při hromadném postižení osob v důsledku mimořádných událostí nebo krizových situací.

3.2.4. Policie České republiky

Historie (Nogawczyk, 2007)

Po konci druhé světové války se na území našeho státu stal novým programovým dokumentem, který měl nastolit zásady budoucí politiky a také vnitřní bezpečnosti

Košický vládní program. Hlavním bezpečnostním sborem měl být Sbor národní bezpečnosti (SNB), postupně vznikaly útvary SNB, které byly v otázkách bezpečnostní služby podřízeny národním výborům a v otázkách odborných, výcviku, kázně a správních, byly podřízeny velitelům. V roce 1950 došlo k rozdělení MV, ze kterého bylo odtrženo Ministerstvo národní bezpečnosti, které však o tři roky později bylo opět navraceno do působnosti MV. V lednu 1954 došlo k další reorganizaci, když byla vytvořena Hlavní správa veřejné bezpečnosti, které byly podřízeny krajské správě Ministerstva vnitra (MV) a těm pak okresní oddělení MV. Po roce 1960 byla zřízena, hlavně díky nové územní organizaci státu, oddělení Veřejné bezpečnosti (VB) jako základní článek celé struktury. SNB byl jediným vnitro-bezpečnostním sborem, který se členil na jednotlivé složky, těmi byly Veřejná bezpečnost a Státní bezpečnost, která plnila funkci „politické policie“, obě složky byly velkou oporou pro tehdejší režim. Státní bezpečnost zanikla v únoru roku 1990 a VB přijetím zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky a byla přeměněna na Policii ČR.

Policie České republiky byla podřízena Ministerstvu vnitra ČR. Vrcholným útvarem vzniklým z dosavadního Hlavního velitelství Veřejné bezpečnosti (VB) ČR bylo Policejní ředitelství v čele s policejním ředitelem podřízeným českému ministru vnitra. Na řízení a zabezpečování policie se však podílely i útvary bezpečnostního úseku Ministerstva vnitra ČR. Všeobecnými územními útvary byly správy krajů a okresní, městská a obvodní ředitelství. Tyto útvary vznikly z dosavadních správ VB krajů a okresních správ VB. Některé služby pak byly dále organizovány v rámci celorepublikových útvarů, zvláštních územních útvarů nebo základních útvarů. Kategorie základních útvarů zanikla již v roce 1992 a tyto útvary se staly součástí správ krajů nebo okresních ředitelství. Po rozdělení Československa dnem 1. ledna 1993 převzala Policie ČR i agendu zrušeného Federálního policejního sboru. Tak byla rozšířena působnost služby kriminální policie, služby ochrany ekonomických zájmů (protikorupční služby), kriminalisticko-technické a expertizní služby, vyšetřovací a ochranné služby. Novými službami, převzatými od federální policie, se stala letecká služba, útvar rychlého nasazení a služba cizinecké a pohraniční policie. Se vstupem do Schengenského prostoru v roce 2007 byla prakticky odbourána ochrana pozemních státních hranic, což znamenalo transformaci služby cizinecké a pohraniční policie na službu cizinecké policie. V roce 2009 byl přijat zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. (URL8)

Legislativa

Právním dokumentem Policie ČR je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ze dne 17. července 2008. Tímto zákonem byly Správy krajů nahrazeny krajskými ředitelstvími, jejichž územní obvody byly nově vymezeny obvody jednoho, dvou nebo tří samosprávných krajů při zachování počtu osmi útvarů, následně byla dokončena reorganizace 14 krajských ředitelství a ředitelství hlavního města Prahy. Do krajských ředitelství byla začleněna zrušená okresní ředitelství, přičemž obvodní a městská ředitelství zůstala zachována. Zákon upravuje postavení a činnost PČR, řízení a organizaci, základní povinnosti, spolupráci a další vztahy, omezení osobní svobody, postup ve vztahu k věcem, vykazání, zajišťování bezpečnosti, vymezuje použití donucovacích prostředků a zbraně, mezinárodní spolupráci a také náhrady škody a náhrady za poskytnutí věcné pomoci.

Struktura a činnosti

Policie České republiky je centrálně řízená organizace v rezortu MV a její rámcové řídicí a organizační struktury tvoří Policejní prezidium ČR, správy krajů, hlavního města Prahy a územní odbory. Financování její činnosti je zabezpečeno v rámci rozpočtové kapitoly ministra vnitra ze státního rozpočtu a její příjmy (např. pokuty) jsou příjmem státního rozpočtu a jejich výběr kontroluje ministerstvo financí. (Fiala, Vilášek, 2010)

V rámci IZS provádí Policie ČR (pořádková a dopravní) při MU zejména tyto činnosti:

- Uzavírání zájmových prostor a regulaci vstupu a opuštění těchto prostor,
- Regulaci dopravy v prostoru mimořádné události,
- Šetření okolností vzniku mimořádné události k objasnění příčin jejího vzniku,
- Plnění úkolů, souvisejících s identifikací zemřelých,
- Řešení ochrany a zabezpečení movitého a nemovitého majetku a eventuálně eliminaci kriminální činnosti při vzniku mimořádné situace,
- Plnění dalších úkolů podle pokynu velitele zásahu nebo řídicí složky IZS.

Nařízení vlády č. 92/2016 Sb., o povolání vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s bezpečnostními opatřeními přijatými po teroristických útocích v Belgii ze dne 22. března 2016. Tímto nařízením podle § 22 odst. 1 a 2 zákona

č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, bylo rozhodnuto, že k plnění úkolů Policie České republiky při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti s cílem ochránit životy, zdraví a majetek osob a pro naplnění bezpečnostních opatření přijatých v souvislosti s teroristickými útoky v Belgii se povolává nejvýše 550 vojáků v činné službě. Toto nařízení platilo do 23. května 2016.

3.3. Ostatní složky IZS

Ostatními složkami IZS podle zákona jsou:

1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
2. Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
3. Ostatní záchranné sbory,
4. Orgány ochrany veřejného zdraví,
5. Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
6. Zařízení civilní ochrany,
7. Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

3.3.1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil

Podle zákona o ozbrojených silách se ozbrojené síly České republiky člení takto:

- a) Armáda České republiky,
- b) Vojenská kancelář prezidenta republiky,
- c) Hradní stráž.

Základními legislativními dokumenty, které upravují problematiku ozbrojených sil, jsou:

- Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky,
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání,
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky,
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon),
- Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze.

Činnost ozbrojených sil, vyjma jednotek Hradní stráže, která se podílí na provádění záchranných a likvidačních pracích jen ojediněle, je nezastupitelná. Při mimořádné události podporuje základní složky dodáním sil, materiálů, specialistů a potřebné techniky, zajištěním logistického zabezpečení a ochranou veřejného pořádku. Například v rámci IZS České republiky pomáhají záchranným a zdravotnickým složkám státu při likvidaci a omezení následků průmyslových a ekologických havárií, po živelných pohromách, jako jsou povodně nebo velké množství sněhu, nebo při likvidaci ohnisek nebezpečné narkoty. Vojáci také posilují Policii ČR při významných akcích na našem území.

3.3.2. Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory

Podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů tvoří ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. Policie a HZS patří mezi základní složky IZS a ostatní bezpečnostní sbory, kromě celní správy a vězeňské služby, kterým se budu věnovat podrobněji, jsou zpravodajskými službami.

Celní správa je zřízena zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě, který ji opravňuje k držení služební zbraně a k jejímu použití v případech, který stanovuje § 45 tohoto zákona. Jako ostatní složka IZS provádí Celní správa při vyhlášení krizových stavů především ochranu vybraných objektů, napomáhá zabezpečení veřejného pořádku a působí i na hraničních přechodech jako posílení ochrany.

Vězeňskou službu České republiky upravuje zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky. Podle § 3 se vězeňská služba člení na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. Vězeňská stráž a justiční stráž mají postavení ozbrojeného sboru. Vězeňská stráž převádí a střeží osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží objekty Vězeňské služby a v těchto místech zajišťuje stanovený pořádek a kázeň. Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v soudních budovách a v jiných místech činnosti soudu a ministerstva. Správní služba zabezpečuje organizační, ekonomickou, speciální výchovnou, zdravotnickou a další odbornou činnost. Na této činnosti se podílejí občanští pracovníci. Jako ostatní složka IZS plní

Vězeňská služba úkoly ostrahy důležitých institucí, zabezpečení vnitřního pořádku společně s Policií ČR, ostraha a ochrana prvků národní kritické infrastruktury a další.

3.3.3. Ostatní záchranné sbory

Do této skupiny ostatních složek IZS patří zejména báňská záchranná služba, protože ji vymezuje samostatný zákon. Mezi ostatní záchranné sbory také patří Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, horská služba a Svaz záchranných brigád kynologů ČR. (Vilášek, Fiala, Vondrášek, 2014)

Báňská záchranná služba (BZS) se řídí zákonem č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství a zákonem ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, prováděcím předpisem k oběma zákonům je vyhláška Českého báňského úřadu č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě. Úkolem báňské záchranné služby je provádět práce k záchraně lidských životů a majetku při závažných provozních nehodách (haváriích) včetně poskytnutí první pomoci v podzemí. Báňská záchranná služba plní též stanovené úkoly na úseku havarijní prevence, jakož i bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu.

Vodní záchranná služba Českého červeného kříže byla založena v roce 1968. Je největší a nejstarší celostátní organizací věnující se vodní záchraně, vzdělávání a záchrannářskému sportu. Vodní záchranná služba ČČK má v současnosti čtyři hlavní pilíře své činnosti (Vodní záchranná služba ČČK, 2014):

- Záchrana a poskytování neodkladné rozšířené první pomoci na otevřených vodních plochách a v jejich blízkosti,
- Zajišťování bezpečnosti v aquaparcích, bazénech a koupalištích,
- Komplexní vzdělávání řad záchrannářů – od juniorů po specialisty na určité typy vodního prostředí a složky IZS,
- Vodní záchranná služba ČČK jako aktivní součást IZS.

Jejími úkoly je poskytování první pomoci, záchrany a evakuace osob v oblastech velkých vodních ploch, poskytuje hlídkovou a preventivní činnost a v neposlední řadě spolupracuje s dalšími složkami IZS.

Horská služba ČČK je předurčena především k záchraně a k poskytnutí první pomoci v horách v průběhu celého roku. Působí v Krušných horách, Jizerských horách,

Krkonoších, Orlických horách, Jeseníkách, Beskydech a na Šumavě. V současné době má horská služba cca 600 členů, z toho 55 profesionálů; v zimním období se počet jejich členů zvyšuje. Profesionálové se rekrutují z dobrovolné základny. (Fiala, Vilášek, 2010)

Od roku 2005 je zřizovatelem Horské služby Ministerstvo pro místní rozvoj v rámci podpory cestovního ruchu. Horská služba při výkonu své činnosti zejména organizuje a provádí záchranné akce v horském terénu, poskytuje první pomoc a zajišťuje transport raněných. Vytváří podmínky pro bezpečnost návštěvníků hor, provádí instalaci a údržbu výstražných a informačních zařízení, provádí lavinová pozorování, sleduje úrazovost, informuje veřejnost o klimatických podmínkách v horách a další. Zákon o horské službě byl připravován od 90 let. 20. století. Ve volebním období 1998–2002 byl v parlamentu dvakrát projednáván poslanecký návrh zákona o Horské službě České republiky, v roce 2002 postoupil návrh zákona až do druhého čtení v Poslanecké sněmovně. V roce 2007 předložilo Ministerstvo pro místní rozvoj věcný návrh zákona o horské službě, příprava však byla zastavena kvůli protichůdnosti stanovisek. V roce 2008 byla připravována jak varianta, podle níž by náklady na provoz horské služby platil nadále stát, tak i varianta, podle které by náklady byly účtovány osobám, jež byly ošetřovány nebo v jejichž zájmu se uskutečnil jiný zásah. V možnosti byla ještě třetí varianta, podle níž by provozovatelé lyžařských areálů povinně museli pojistit své návštěvníky.

Horskou službu upravuje zákon č. 341/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. V současné době je v jednání návrh zákona o horské službě poslanců KSČM, který by upravoval její postavení, fungování i financování. Horská služba by měla vlastní rozpočet, který by schvalovala poslanecká sněmovna. Pokud by tento zákon byl schválen, platil by od 1. ledna 2017.

Svaz záchranných brigád kynologů ČR je společenskou organizací zabývající se záchrannými pracemi pomocí speciálně vycvičených psů. Jejich výcvik je veden k vyhledávání živých i mrtvých osob v nejrůznějších prostředích. V zimních podmínkách jde převážně o hledání osob zapadlých ve sněhu nebo zavalených v lavině,

v letním čase pak vyhledávání osob zatoulaných a ztracených v nepřístupných terénech, většinou dětí nebo starších osob. (URL9)

3.3.4. Orgány ochrany veřejného zdraví

Státní správu v ochraně veřejného zdraví vykonávají Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí a krajské úřady. Jejich činnost upravuje především zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Podle tohoto zákona je ochrana veřejného zdraví souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním.

3.3.5. Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby

Činností havarijních, pohotovostních, odborných a jiných služeb je poskytování odborné pomoci, jako je odstraňování vodovodního kanalizačního řádu, poruch nebo havárií plynových rozvodů, odvoz odpadu, úklid - tzv. komunální služby. Dále jsou to služby poskytované v dopravě, jako je odtah vozidel a údržba komunikací, služby v chemickém průmyslu, hornictví, telefonické poradenství a další. Všechny tyto služby na základě dohody o věcné pomoci poskytují věcnou pomoci při mimořádné události a při provádění ZP a LP.

3.3.6. Zařízení civilní ochrany

Hlavními legislativními dokumenty je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Prováděcím předpisem k těmto zákonům je vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Zařízeními civilní ochrany jsou zařízení zajišťující evakuaci, nouzové přežití, zásobování vodou, první pomoc, vyprošťování osob, zjišťování a označování nebezpečných oblastí, dekontaminaci terénu, osob, oděvů a věcných prostředků, dále ukrytí osob ve stálých úkrytech a výdeje prostředků individuální ochrany.

3.3.7. Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Neziskové organizace a sdružení občanů spolupracují se základními složkami IZS v oblasti požární ochrany a v oblasti zabezpečení IZS. Z prvního okruhu bych vyzdvihl Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Českou hasičskou jednotu a Moravskou hasičskou jednotu. Tyto organizace především poskytují pomoc při živelných pohromách a jiným MU, provádí preventivní opatření, likvidaci požárů a pomoc občanům při ochraně před požáry a další prospěšné činnosti.

Organizacemi působícími v oblasti zabezpečení IZS jsou Český červený kříž a Speleologická záchranná služba. ČČK je součástí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a jako takový ctí ustanovení Ženevských úmluv. Jeho úkolem je pomáhat v oblasti humanitární, sociální a zdravotní a to zejména poskytováním pomoci při MU, podílí se na přípravě v oblasti ochrany obyvatelstva, zajišťuje osvětu pro první pomoc a spolupracuje s mládeží. Jeho činnost upravují mezinárodní úmluvy, rezoluce a zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu červeného kříže a o Československém červeném kříži.

Speleologická záchranná služba České speleologické společnosti byla zřízena v roce 1982 jako dobrovolná specializovaná složka České speleologické společnosti. Jejím posláním je poskytnout neprodlenou a kvalifikovanou pomoc v případě nehody v jeskyních nebo jiných extrémních podmínkách, na které je materiálně i odborně připravena a spolupracovat při záchranných akcích v případě přírodních katastrof a stavech ohrožení životů a majetku na základě vyzvání složek integrovaného záchranného systému České republiky, jehož je součástí. (URL10)

3.4. Operační střediska

Podle zákona o IZS zajišťují základní složky nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události. Operační střediska IZS jsou i kontaktními místy pro nouzové volání o poskytnutí pomoci a v ČR jsou nejdůležitější tyto: 150 (HZS), 155 (ZZS), 158 (PČR) a 112 číslo mezinárodní tísňové linky. V podmínkách HZS ČR jsou

následující operační a informační střediska (OPIS) na úrovni MV – GŘ HZS ČR - centrální úroveň, OPIS HZS krajů a případně OPIS územních odborů.

V podmínkách ZZS upravuje operační střediska zákon o ZZS, ty přijímají a vyhodnocují tísňová volání, vysílají výjezdové skupiny, poskytují instrukce a koordinují a vykonávají další nutné činnosti. Operační střediska PČR koordinují a organizují v rámci své teritoriální působnosti nasazování policejních sil a prostředků; současně se podílejí na zajištění součinnosti s ostatními orgány a organizacemi, zvláště v rámci IZS. Opis se dělí podle druhu na samostatné, prostorově sdružené a systémově sdružené a podle územní působnosti na místní, územní, krajská a celostátní.

4. Cíle, úkoly a metodika práce

4.1. Cíle

Cílem bakalářské práce je na základě teoretických znalostí vytvořit ucelený a souvislý přehled o integrovaném záchranném systému v České republice, jeho struktuře, fungování, úkolech a také jeho porovnání s několika obdobnými systémy ve státech Evropské unie.

4.2. Úkoly

Úkolem je prostudovat dostupné zdroje, shromáždit informace a poznatky a poté vytvořit souhrn o integrovaném záchranném systému v České republice. Dalším úkolem je vyhledat informace o obdobných systémech a záchranných složkách ve vybraných státech, popsat je a porovnat.

4.3. Metodika

Vyhledávání studijních materiálů, jejich prostudování a rešerše o integrovaném záchranném systému v ČR i o obdobných systémech v zahraničí. Bakalářská práce je zaměřena teoreticky, proto je k jejímu sepsání zapotřebí shromažďování a třídění poznatků o dané problematice, vyhledávání informací v elektronických i tištěných publikacích a dalších dostupných zdrojích, které se zabývají samotným tématem integrovaného záchranného systému i souvisejících okruhů.

5. Obdobné záchranné systémy v sousedních státech

5.1. Slovenská republika

Vznik integrovaného záchranného systému na Slovensku probíhal podobně jako u nás. Počátkem 90. let již byly zahájeny práce na vytvoření tohoto systému, jehož cílem bylo koordinovat a řídit jednotlivé složky, které zatím nebyly schopny účinně řešit mimořádné události samostatně. Významným mezníkem byl vstup Slovenska do Evropské unie v roce 2004 a zavedení jednotného tísňového čísla 112.

Základním právním dokumentem IZS na Slovensku je zákon č. 129/2002 Sb., o integrovaném záchranném systému, který upravuje jeho organizaci, působnost a úlohy orgány státní správy a záchranných složek v rámci IZS, práva a povinnosti obcí, jiných právnických a fyzických osob při koordinaci činností souvisejících s poskytnutím pomoci, kdy je ohrožen život, zdraví, majetek a životní prostředí. Tento zákon definuje IZS jako koordinovaný postup jeho složek při zabezpečování jejich připravenosti a při vykonávání činností a opatření souvisejících s poskytováním pomoci v tísni. V integrovaném záchranném systému působí základní záchranné složky, ostatní záchranné složky a útvary Policejního sboru, jejich další dělení je následující:

Základní záchranné složky:

1. Hasičský a záchranný sbor,
2. poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
3. kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany,
4. Horská záchranná služba,
5. Báňská záchranná služba.

Základní složky poskytují bezodkladnou odbornou, zdravotnickou, technickou a další pomoc na základě pokynu z koordinačního střediska, nebo ze svého operačního střediska. Vykonávají svoji činnost nejčastěji ve svém obvodovém území.

Základními právními předpisy v oblasti požární ochrany a Hasičského a záchranného sboru jsou zákon č. 314/2001 Sb., o ochraně před požáry ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje podmínky na ochranu života a zdraví fyzických osob, majetku a životního prostředí před požáry a stanovuje působnost orgánů státní správy a obcí na úseku ochrany před požáry a hasičských jednotek při vykonávání záchranných prací při

nežádoucích událostech. Dále zákon č. 315/2001 Sb., o Hasičském a záchranném sboru ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje zřízení, postavení, úkoly a organizaci Hasičského a záchranného sboru, jeho hlavními úkoly je plnění úkolu státní správy na úseku ochrany před požáry, vykonává státní požární dozor, plní úkoly při likvidaci požárů, poskytování pomoci a při provádění záchranných prací. (URL11)

Základní právní normou upravující fungování ZZS na Slovensku je zákon č. 579/2004 Sb., o zdravotnické záchranné službě a o změně a doplnění některých zákonů. ZZS je poskytování neodkladné, přednemocniční zdravotnické péče osobám v případech, kdy je ohrožen jejich život a zdraví. Na Slovensku ZZS zabezpečují operační střediska ZZS a poskytovatelé ZZS. (URL12)

- Operační střediska ZZS jsou zřizovány Ministerstvem zdravotnictví a jejich úkolem je zabezpečit příjem, zpracování a vyhodnocení tísňových volání. V případě potřeby vydávají pokyn k výjezdu. Řídí, koordinují a vyhodnocují ZZS tak, aby byla zajištěna plynulost a nepřetržitost. Člení se na ředitelství a krajská operační střediska ZZS.
- Poskytovatelé ZZS mají za úkol podle § 5 zákona o zdravotnické záchranné službě personálně zabezpečit systém nepřetržité kontroly, řízení a koordinace sil a prostředků ZZS tak, aby na pokyn operačního střediska ZZS, nebo koordinačního střediska byl připravený zabezpečit plynulost a nepřetržitost poskytování neodkladné zdravotnické péče.

Kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany spravuje Vzdělávací a technický ústav krizového řízení a civilní ochrany Slovenská Ľupča, který je zřízen Ministerstvem vnitra. Kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany plní úkoly v oblasti civilní ochrany, krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany kritické infrastruktury a IZS, provádění zkoušek a oprav materiálu civilní ochrany a spojovací techniky a při provádění laboratorní kontroly nebezpečných a radioaktivních látek. (URL13)

Činnost Horské záchranné služby (HZS) je zřízena zákonem č. 544/2002 Sb., o Horské záchranné službě. HZS je státní rozpočtová organizace, kterou řídí Ministerstvo vnitra Slovenské republiky. V horských oblastech organizuje a vykonává záchrannou činnost a neodkladnou dopravu při záchraně osob zejména v součinnosti s leteckou záchrannou službou. HZS vyhledává a vyprošťuje osoby v tísni, poskytuje první pomoc a dopravu

k nejbližšímu dopravnímu prostředku ZZS nebo přímo do zdravotnického zařízení. Dále poskytuje informace související s bezpečností osob, provádí preventivní opatření, podílí se na vyznačování tras, vykonává úkoly v rámci IZS a další. (URL14)

Báňská záchranná služba (BZS) je řízena zákonem Slovenské národní rady č. 51/1988 Sb., o báňské činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, zákonem č. 129/2002 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákonem č. 261/2002 Sb., o prevenci závažných průmyslových havárií a o změně a doplnění některých zákonů a vyhláškou Slovenského báňského úřadu č. 69/1988 Sb., o báňské záchranné službě. Úkolem BZS je zachraňování lidských životů a majetku při závažných provozních nehodách v podzemí, zdolávání závažných provozních nehod, zejména výbuchů plynů a uhelného prachu, důlních požárů, průtrží hornin a plynů, erupce ropy a zemního plynu, průvalů vod, plynů, bahna a tekutých písků, závalů důlních děl a poruch ve větrání a odstraňování následků těchto havárií. (URL15)

Ostatní záchranné složky:

1. Armáda Slovenské republiky,
2. Obecné (městské) hasičské sbory,
3. Závodní hasičské útvary,
4. Závodní hasičské sbory,
5. pracoviště vykonávající státní dozor anebo činnosti podle zvláštních předpisů,
6. jednotky civilní ochrany,
7. obecní policie,
8. Slovenský Červený kříž,
9. jiné právnické osoby a fyzické osoby, jejichž předmětem činnosti je poskytování pomoci při ochraně života, zdraví a majetku.

Ostatní složky poskytují stejně jako základní odbornou, zdravotnickou, technickou a další pomoc, také pomoc základě vyžádání koordinačním střediskem, nebo na pokyn ze svého dispečerského centra, kdy základní složky nestačí na řešení MU. Koordinačním střediskám oznamují svoji aktuální polohu, síly a prostředky, které může poskytnout k zásahu.

Útvary Policejního sboru se v rozsahu úloh Policejního sboru podílí na poskytování pomoci v tísni na základě pokynu jeho operačního střediska. Vykonávají organizační a technické opatření související s jejich působením v IZS.

Stejně jako v České republice, i na Slovensku fungují střediska pro příjem volání pod názvem koordinační středisko integrovaného záchranného systému kraje a dále operační střediska jednotlivých základních záchranných složek, oba typy zařízení jsou propojeny a úzce spolupracují. Je důležité rozlišit činnost operačního a koordinačního střediska. Operační zabezpečuje příjem a vyhodnocení tísňového volání, vysílá základní záchranné složky k zásahu, informuje koordinační středisko o mimořádné události, spolupracuje s ostatními složkami v jeho zásahovém obvodu a další. Koordinační středisko IZS přijímá tísňová volání na lince 112 a zpracovává z něj potřebné informace, zajišťuje pomoc související s poskytováním pomoci v tísni, zabezpečuje přenos informací mezi jednotlivými operačními středisky, vede přehled o silách a prostředcích složek IZS v daném obvodu a provádí varování obyvatelstva.

5.2. Spolková republika Německo

Spolková republika Německo (dále jen „Německo“) je středoevropský stát s rozlohou přes 357 tisíc km² a počtem obyvatel téměř 82 milionů, což z něj dělá, vyjma Ruska, nejlidnatější stát Evropy. Německo je federativní demokratickou parlamentní republikou, která je rozdělena na 16 spolkových zemí, je jedním ze zakládajících států Evropské unie a od roku 1955 členem Severoatlantické aliance.

Každá z členských zemí má částečnou suverenitu a své vlastní vládní orgány, některé z nich se dále dělí do vládních regionů, podléhající vládě jednotlivých členských zemí. V Německu je oddělena civilní ochrana před ozbrojenými konflikty, tu zajišťuje federální vláda, a před katastrofami, kterou mají na starost spolkové země, proto se každá země řídí svými vlastními zákony o ochraně při katastrofách. Důležitou úlohu v oblasti ochrany obyvatelstva v Německu má Federální úřad pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách („Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe“), což je orgán federálního MV, který má za povinnost koordinovat spolupráci mezi federací a spolkovými zeměmi, plánování civilní ochrany, provádění nouzového plánování, zajišťuje školení a vzdělávání, varování obyvatelstva a další. V rámci

Federálního úřadu pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách je zřízena Akademie pro krizové řízení, nouzové plánování a civilní ochranu („Akademie für Krisenmanagement, Notfallplanung und Zivilschutz“), která je hlavní vzdělávací institucí civilní ochrany, jejími úkoly je vyhodnocovat nebezpečí případných katastrof, řídit vědecké projekty, provádí a vyhodnocuje odborná cvičení a semináře. (URL16)

5.2.1. Záchrané složky Německa

Hasiči („Feuerwehr“) jsou v Německu rozlišováni jako u nás na profesionály a dobrovolníky, jejich činnost je řízena zákonem na ochranu před požáry, přírodními a antropogenními negativními událostmi a o záchrané službě a částečně také zákonem o obcích. V Německu působí téměř 1,4 milionu hasičů, z nichž většina jsou členy dobrovolných hasičských sborů („Freiwillige Feuerwehr“), města s populací vyšší než 80-100 tisíc obyvatel mají podle zákona povinnost zřídit profesionální hasičské sbory, takto velkých měst je v Německu přes 80. Každá obec je však povinna zabezpečit hasičský sbor, který se skládá s dobrovolných hasičů, a pokud toho není schopna, může spolupracovat s dalšími obcemi, pokud zajistí dojezdové časy ze společné požární stanice. Úloha hasičů je hašení požárů, pomoc při nehodách, záchrana života, zdraví, majetku a zasahují i při dalších mimořádných událostech. Obecně se dá říci, že plní podobné úkoly jako hasiči v České republice. (URL17)

Zdravotnické záchrané služby („Rettungsdienst“) fungují v Německu jako služba veřejnosti, která poskytuje neodkladnou, před lékařskou zdravotnickou péčí o pacienta v jednotlivých městech a krajích. Jsou financovány zpravidla z německých zdravotních pojišťoven. Organizace, které tyto služby poskytují, jsou tyto:

- Německý červený kříž („Deutsches Rotes Kreuz“) - poskytuje zdravotnickou péči, provozuje sanatoria, nabízí sociální služby pro mladistvé i rodiny,
- Johanitská úrazová pomoc („Johanniter-Unfall-Hilfe“) - dobrovolný spolek založený na základech První Ženevské úmluvy, jenž zajišťuje první pomoc a lékařské služby, sociální služby, humanitární pomoc, práci s dětmi a mládeží,
- Maltéžská pomocná služba („Malteser Hilfsdienst“) - je jedna z nejstarších institucí křesťanského Západu, která se řídí heslem „obrana víry a služba chudým“, vykonává ambulantní péči, mobilní sociální služby, domácí tísňové

služby, dopravu pro zdravotně postižené, obstarává nemocnice, seniorské domy, dětské domovy a pomáhají uprchlíkům,

- Pracovní Samaritánský svaz („Arbeiter-Samariter-Bund“) - politicky a nábožensky nezávislá charitativní organizace, poskytuje sociální služby, domácí péči, poradenství, stravovací služby, dopravu a spolupracuje s dalšími charitativními organizacemi,
- Německá společnost pro záchranu života („Deutsche Lebens-Rettungs-Gesellschaft“) - provádí vodní záchranářství, kromě záchrany života má na starost informovat o rizicích a poučovat o bezpečnosti u vody, dalším úkolem je vzdělávání lidí v oblasti první pomoci,
- Německá námořní záchranná a pátrací služba („Deutsche Gesellschaft zur Rettung Schiffbrüchiger“) - vyhledávání a záchrana osob v případech nouze, tato nevládní organizace monitoruje zejména oblast Severního a Baltského moře,
- Další soukromé společnosti.

Celostátní technická pomocná služba („Technisches Hilfswerk“ THW), která je podřízena MV, má na starosti hlavně technickou pomoc. Mají podobné vybavení a povinnosti jako hasiči, ale na rozdíl od nich jsou jednotky THW povolávány k ničivým událostem, které trvají delší dobu. Technickou pomoc neposkytují členové THW jen na území Německa, ale také v zahraničí. V rámci THW jsou zřízeny odborné skupiny, které se specializují například na dodávku elektřiny a vody, odklizení následků MU, pomoc při povodních, logistiku atd. (URL18)

Policie s celostátní působností zahrnuje ochranný systém Spolkové republiky Německo a spadá pod spolkové MV. V Německu je základní úlohou policie jednotlivých spolkových zemí společně s úřady veřejná ochrana pořádku, ochrana svobodně demokratického zřízení a stejně tak zajištění základních lidských práv a svobod. Policie s celostátní působností se řídí federálním zákonem o policii ze dne 19. října 1994 a stejně tak dalšími právními předpisy jako například o trvalém pobytu, o vzdušné bezpečnosti nebo azylovým zákonem. Úkolem policie s celostátní působností je ochrana hranic, ochrana železniční a letecké přepravy, zachování pořádku a obnovení bezpečnosti na palubě německých letadel, ochrana ústavních orgánů spolku a spolkových ministerstev, spolupráce a plnění úkolů v cizině pod vedením Společností národů a EU,

ochrana zahraničních a německých diplomatů a ochrana hranic Severního a Baltského moře. (Návratová, 2012)

Policie má tyto složky:

- Hraniční policii,
- Železniční policii,
- Ochrana letecké přepravy,
- Námořní policii,
- Pobřežní stráž,
- Letecká služba,
- GSG 9.

Obranu Německa zajišťuje armáda - Bundeswehr, který tvoří ozbrojené síly a civilní složky. Velitelem ozbrojených sil v době míru je ministr obrany a ve válečném stavu přejímá tuto odpovědnost spolkový kancléř. Ozbrojené síly tvoří pozemní síly („Heer“), letectvo („Luftwaffe“), námořnictvo („Deutsche Marine“), ústřední zdravotní služba („Zentraler Sanitätsdienst“) a základny ozbrojených sil („Streitkräftebasis“). Civilní složky se skládají z úřadů teritoriální správy, vyzbrojování, právních a duchovních služeb. Na základě německé ústavy mohou vlády jednotlivých spolkových zemí požádat o pomoc při MU ozbrojené síly. K 31. březnu 2016 byl počet aktivních vojáků Bundeswehru 177 077.

5.3. Rakouská republika

Rakouská republika (dále jen „Rakousko“) je federativní spolková republika ve střední Evropě a se svojí rozlohou 83 879 km² převyšuje zhruba o 5 tisíc km² rozlohu České republiky. Naproti tomu má však zhruba o 2 miliony méně obyvatel, tedy 8.699.730 (1. 1. 2016). Skládá se z 9 spolkových zemí, z nichž každá má svůj vlastní jednokomorový parlament zvaný zemský sněm a také zemskou vládu. Od roku 1995 je členem Evropské unie a není členem Severoatlantické aliance.

V Rakousku je podobné zřízení jako v Německu, odpovědnost za ochranu před ozbrojenými konflikty má na starosti spolková vláda a ochranu proti katastrofám

zajišťují úřady jednotlivých spolkových zemí dle jejich vlastních zákonů. V rámci managementu katastrof („Katastrophenmanagement“) se rozlišuje příprava na mimořádné události („Katastrophenschutz“) a pomoc při mimořádných událostech („Katastrophenhilfe“), obsahově je to obdoba IZS v ČR. Řízení záchranných prací při katastrofách je v kompetenci příslušného představitele územní administrativy a jeho krizového štábu (Adamec, 2015). Důležitou institucí při ochraně před katastrofami je Státní krizový management a ochrana před katastrofami („Staatliches Krisen- und Katastrophenschutzmanagement“), který je orgánem MV a jehož úkolem je zaručit rychlou koordinaci mezi federálními orgány, jakož i koordinaci a spolupráci se spolkovými zeměmi v případě déle trvajících a složitých krizových situací a katastrofách. Jeho jádrem je koordinační výbor, v němž je zastoupen Úřad spolkového kancléře, jednotlivá ministerstva, spolkové země, rakouský rozhlas a televize, rakouská tisková agentura, spolková hospodářská komora, pracovní komora a prezidium konference zemských hospodářských komor. Jeho nejdůležitější prvek je informační centrála, v níž se koordinují veřejné práce a veškerá činnost při nadregionálních a mezinárodních krizích a katastrofách.

5.3.1. Záchranné složky Rakouska

Zřizovateli požárníků jsou obce a podle spolkového ústavního zákona spadají do kompetence spolkových zemí. Ve své činnosti se řídí příslušnými zemskými zákony. Aktivních hasičů je v Rakousku přes 250 tisíc, ale většinu z nich tvoří dobrovolníci a profesionální hasičské sbory jsou jen v největších městech, jako je Vídeň, Linec, Salzburg, Innsbruck, Graz a Klagenfurt a dále v některých velkých podnicích. Podle rakouské legislativy o požární politice musí každý orgán místní správy zajistit, aby v každé obci byla alespoň jedna veřejná, příslušně personálně obsazená, vybavená, vycvičená a účinná hasičská jednotka. Mezi hlavní úkoly hasičů v Rakousku patří hašení požárů, požární prevence, technická pomoc při nehodách osob, zvířat a v dalších nouzových situacích. Dále se účastní úkolů civilní ochrany, podílejí se také na poskytování před lékařské pomoci, zasahují při nehodách s nebezpečnými látkami a dalších MU. Za zmínku stojí práce hasičů s mládeží, tzv. Österreicher Jugendfeuerwehr. Jde o organizaci, která se zabývá programy pro mladé lidi, dává jim příležitost dozvědět se základy o požárnictví a poskytnutí první pomoci. Uskutečňuje také pravidelné soutěže s využitím hasičské techniky, komunikaci přes vysílačky, procvičování první pomoci, reagování na tísňové

volání a další. Zároveň jde o organizaci, která v současnosti čítá přes 240 tisíc dobrovolníků, kteří zde mají možnost nastoupení do služebního poměru v dospělosti.

V Rakousku je systém zdravotní péče velmi podobný tomu v Německu, za zdravotnické záchranné služby jsou odpovědny jednotlivé spolkové země a fungují jako služby veřejnosti poskytnutím neodkladné přednemocniční péče, tyto služby jsou financovány rakouskými zdravotními pojišťovnami a fungují na úrovni obcí, měst i krajů. Rakouský zdravotnický systém má dvě základní role. Je to pohotovostní služba, která reaguje na všechny hovory týkající se bezprostředního ohrožení života nebo zdraví osoby. Řeší akutní případy nebo těžká poranění. Druhou funkcí je tzv. non-záchranná služba, která provádí přepravy pacientů mezi nemocnicemi nebo poskytuje odvoz pacientům, kteří nemají možnost vlastní přepravy. V Rakousku také funguje služba praktický- domácí lékař („Hausarzt“), která se používá pro nezávažné nemoci, tato služba se využívá, pokud pacienti nejsou schopni lékaře sami navštívit. Funguje zde více organizací, které poskytují zdravotnické služby, jejich úkolem je záchranná zdravotnická pomoc, rychlá lékařská pomoc, transport pacientů, sociální služby, ochrana proti katastrofám, humanitární pomoc a další, jedná se především o tyto organizace:

- Rakouský Červený kříž („Österreichisches Rotes Kreuz“),
- Pracovní samaritánský svaz („Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs“),
- Maltéžská nemocniční služba Rakousko („Malteser Hospitaldienst Austria“),
- Johanitská úrazová pomoc („Johanniter-Unfall-Hilfe „),
- Zelený kříž („Grünes Kreuz“),
- Zdravotnická služba hasičstva,
- Zdravotnická služba spolkového vojska,
- Soukromí lékaři a další.

Důležitou roli při záchraně života a pomoci v nouzi má rakouská Horská služba („Österreichische Bergrettungsdienst“), ta je rozdělena do sedmi organizací, kterými jsou Horní Rakousy, Dolní Rakousy a Vídeň, Salzburg, Štýrsko, Korutany, Tyrolsko a Vorarlbersko, ve kterých pracuje zhruba 12 tisíc mužů i žen. Horská služba zasahuje tam, kde hasiči, Červený kříž a další zdravotnické organizace nejsou schopny pomoci, úzce však s nimi dále spolupracuje. Úkoly Horské služby v Rakousku jsou podobné těm, jaké poskytuje horská služba u nás nebo na Slovensku.

Dle Spolkové ústavy (článku 78b) a zabezpečení zákona o policii (§7) bylo zřízeno bezpečnostní ředitelství. Bezpečnostní ředitelství je zřízeno pro každou provincii a v čele je bezpečnostní ředitel, který je jmenován ve spolupráci s guvernérem Ministerstvem vnitra. Dle Spolkové ústavy (článek 78c) a bezpečnostního policejního zákona (§8) bylo vytvořeno Federální policejní ředitelství. V čele je policejní šéf a šéf krajské nebo městské policie. Sídlem Federálního policejního ředitelství je Vídeň. Rakouská spolková policie byla založena v červenci roku 2005 jako jedna formální jednotka policie. Před rokem 2005 policejní systém zabezpečovalo pro většinu země četnictvo a policie velkých měst jako je Vídeň, Salzburg a Štýrský Hradec. Poté se rozhodlo, že by se tyto dvě policejní síly, společně s vyšetřováním trestné činnosti, veřejnou bezpečnostní policií a bezpečnostními orgány mohli sjednotit ve Federální policii Rakouska. Federální policie je řízena Spolkovým ministerstvem vnitra, které vytvořilo v každé spolkové zemi státní policii. Úkoly policie je udržování veřejné bezpečnosti a pořádku, boj proti kriminalitě, zabránění trestné činnosti a další. (Návratová, 2012)

Činnost Armády Rakouska („Österreichs Bundeswehr“) upravuje článek 79 Spolkového ústavního zákona. Armáda má asi 30 tisíc profesionálních vojáků a zbylých 945 tisíc v zálohách, jejich hlavním cílem je chránit neutralitu Rakouska.

5.4. Polská republika

Polská republika svojí rozlohou zhruba 4 krát převyšuje Českou republiku a se svými 38,5 miliony obyvatel je 9. nejlidnatějším státem Evropy. Polsko je parlamentní republikou, parlament se skládá ze dvou komor - Sejm a Senát. Od roku 1999 je členem NATO a od roku 2004 i součástí Evropské unie.

Podle Ústavy Polské republiky se rozlišují tři typy mimořádných opatření, je to stanné právo, stav ohrožení a stav přírodní katastrofy. Zákony upravující činnost záchranných složek při mimořádné události jsou zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení, ten je základním právním dokumentem regulujícím aktivitu v oblasti krizového řízení, specifikuje odpovědné orgány, rozhodovací struktury spolu s logistickými, organizačními a finančními úkoly v této oblasti. Tento zákon dále doplňuje zákon z 21. června 2002 o stavu ohrožení státu (výjimečný stav), zákon z 29. srpna 2002 o stanném

právu a o kompetencích velitele ozbrojených sil spolu se zásadou jeho podřízenosti Ústavním orgánům Polské republiky a dále zákon z 18. dubna 2002 o stavu ohrožení přírodní katastrofou.

5.4.1. Národní záchranářský a hasičský systém

Národní záchranný a hasičský systém („Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy“ KSRG) je nedílnou součástí organizace bezpečnosti státu, působí v Polsku od roku 1995. Vznikl za účelem ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí prostřednictvím koordinace mezi jednotlivými záchrannými složkami, které provádí hašení požárů, eliminaci lokálních hrozeb, technické záchranné práce, chemické záchranné práce, pátrací činnosti, záchranné práce ve vodě a poskytnutí lékařské pomoci. KSRG je koordinován starosty vesnic a měst, okresními starosty a vojvody, funguje podle organizační a administrativní struktury Polska, tzn. na úrovni okresní, regionální a státní. Hlášení jsou přijímána na úrovni okresů a záchranářské operace jsou prováděny podle záchranářského plánu i v případě pomoci na regionální a státní úrovni. Na této administrativní úrovni je systém koordinován starostou okresu prostřednictvím okresního záchranářského plánu vypracovaného hlavním velitelem Státní požární služby. Systém funguje tak, aby potřebná pomoc byla na místě zásahu nejdéle do 15 minut. (URL19)

Národní záchranářský a hasičský systém má tyto složky:

- Hasičské a záchranářské jednotky Státní požární služby,
- Jednotky dobrovolných hasičů,
- Hasičské sbory,
- Záchranářské služby,
- Nemocnice,
- Národní vyhledávací a záchranná služba,
- Policie,
- Důlní záchranářské stanice,
- Polský Červený kříž,
- Horská dobrovolná záchranná služba,
- Vodní dobrovolná záchranná služba,
- další nevládní organizace.

5.4.2. Systém zdravotní záchranné služby

Systém zdravotní záchranné služby byl zřízen za účelem poskytnutí neodkladné a přednemocniční zdravotnické péče a jeho zásady organizace, provozování a financování upravuje zákon ze dne 8. září 2006 o státní nouzové lékařské službě. Tento systém tvoří nemocniční pohotovosti („szpitalne oddziały ratunkowe“) a zdravotnické záchranné služby („zespoły ratownictwa medycznego“) včetně leteckých lékařských záchranných týmů. Podmínkou pro účast složek v systému je uzavření smlouvy s Fondem národního zdraví pro poskytování zdravotní péče a vytváření zdravotnické záchranné operace. Systém funguje v rámci jednotlivých vojvodství a je pod správou Ministerstva zdravotnictví. Vojvodové jsou zodpovědní za plánování, organizaci a koordinaci zdravotnických záchranných složek ve svém vojvodství. Velký význam pro systém zdravotní záchranné služby má spolupráce s Národním hasičským a záchranným systémem. Zdravotnické záchranné týmy se dělí: (URL20)

- Specializované týmy („zespoły specjalistyczne“) - alespoň tři osoby pověřené vykonávat lékařské záchranné operace,
- Základní jednotky („zespoły podstawowe“) - alespoň dvě osoby pověřené vykonávat zdravotnické záchranné operace,
- Letecké týmy („zespoły lotnicze“) - nejméně tři osoby - pilot, lékař, záchranář nebo zdravotní sestra.

6. Popis záchranného systému neutrálního evropského státu

6.1. Švýcarská konfederace (URL21)

Švýcarská konfederace, zkráceně Švýcarsko, je stát ve střední Evropě skládající se z 20 kantonů a 6 polokantonů, celkem tedy z 26 kantonů, což jsou vyšší územní správní jednotky s vlastní samosprávou. Postavení kantonů a polokantonů se vzhledem k autonomii nijak neliší, každý z těchto správních jednotek má vlastní parlament, zákony, vládu a rozpočet podobně jako například v Německu. Rozlohu má 41,3 tisíc km² a počet obyvatel přesahuje 8 milionů. Švýcarsko si zakládá na své neutralitě, není členem Evropské unie, mimochodem jde o jediný stát střední Evropy, který není součástí EU a není ani členem Severoatlantické aliance.

17. října 2001 přijala Švýcarská vláda nový koncept civilní ochrany, který sdružuje kombinované síly pěti partnerských organizací, jejich strukturu zobrazuje obrázek 5. Základním legislativním dokumentem tohoto systému je federální zákon ze dne 4. října 2002, o civilní ochraně a civilní obraně („Bundesgesetz über die Bevölkerungsschutz und Zivilschutz“). Tento systém zajišťuje, aby organizace účinně spolupracovaly, každá z nich má svoje specifické úkoly a při jejich plnění se navzájem podporují. Jeho posláním je chránit obyvatelstvo a životně důležité zdroje v případě přírodní katastrofy, nebo ozbrojeného konfliktu.

Obrázek 5 - Složky systému civilní ochrany

Zdroj: Švýcarská konfederace - civilní ochrana

Podle článku 3 federálního zákona o civilní ochraně a o civilní obraně jsou partnerskými organizacemi:

1. Policie - je zodpovědná za udržování veřejné bezpečnosti, vykonává úkoly primárně na úrovni kantonů,
2. Požární služba - má na starosti záchranu a obecně ochranu před poškozením, včetně hašení požárů a další přírodní rizika,
3. Služba zdravotní péče - tato služba zajišťuje první pomoc a zdravotnické záchranné jednotky, poskytuje zdravotnické služby pro obyvatelstvo, zdravotnická služba funguje na úrovni kantonů,
4. Technické služby - mají na starosti zásobování elektřinou, vodou a plynem, nakládání s odpady a další, vykonávají svoji činnost nezávisle,

5. Služba ochrany a podpory - poskytuje ochrannou infrastrukturu (např. přístřešky) a prostředky k varování obyvatelstva, péči o osoby, které potřebují ochranu a jsou zodpovědné za ochranu kulturních statků, v případě potřeby podporuje další organizace, je součástí systému povinné vojenské služby.

Tyto složky se zabývají každodenními MU podle stanovených postupů, v případě rozsáhlejších katastrof jsou poskytovány dodatečné složky, těmi mohou být vojenské síly, které jsou povolány pouze tehdy, nestačí-li k zvládnutí MU nasazení partnerských organizací. Vojáci mohou poskytnout zajištění bezpečnosti, pomoc při katastrofách, silniční i leteckou dopravu a pomoc při technických problémech. Ve Švýcarsku platí služební povinnost, ta musí být vykonána buďto jako vojenská služba v armádě, nebo ve službách hasičů a civilní obrany, pouze ve výjimečných případech je možno vykonat služební povinnost v sociálních službách.

Ve Švýcarsku je velmi dobře propracovaný systém varování obyvatelstva, to má na starosti Národní nouzové operační středisko („Nationale Alarmzentrale“ NAZ). NAZ se zabývá mimořádnými událostmi, zejména zvýšením radioaktivity, chemickými haváriemi a narušením hrází. NAZ spolupracuje se Spolkovým úřadem pro meteorologii a klimatologii, který monitoruje klimatické a meteorologické podmínky a v případě potřeby informuje partnerské organizace, které mohou včas reagovat a připravit se tak. Dále spolupracuje s Federálním institutem pro výzkum sněhu a lavin („Federal Institut für Schnee- und Lawinenforschung“), který je zodpovědný za varování orgánů a poskytnutí veřejnosti doporučení, co dělat v případech nebezpečí laviny. V současné době funguje ve Švýcarsku 7500 sirén, z nichž zhruba třetina je mobilních. „Obecný poplach“ signalizuje obyvatelstvu, že by měli zapnout rádio, postupovat podle instrukcí a informovat své sousedy. Je charakteristický pravidelným vzestupným a sestupným tónem. V případech ohrožení vodou funguje „vodní alarm“, podle kterého musí obyvatelé okamžitě opustit rizikový prostor a postupovat podle bezpečnostních předpisů.

Ve Švýcarsku musí být podle federálního zákona o ochraně obyvatelstva a o civilní ochraně pro každého obyvatele zajištěna možnost úkrytu pro případ rozsáhlé přírodní katastrofy, jaderné havárie, nebo ozbrojeného konfliktu, do kterého se rychle dostane z místa svého bydliště. V současné době jsou k dispozici úkryty pro více než 95%

populace ve Švýcarsku. Při stavbě nového domu jsou jeho majitelé povinni postavit, vybavit a udržovat kryt, který chodí pravidelně kontrolovat inspekce. Chráněné prostory zahrnují i velitelská stanoviště, vybavení pro záchranné sbory a pracoviště zdravotnických záchranných služeb.

Důležitou roli v ochraně obyvatelstva má ve Švýcarsku Spolkový úřad pro civilní ochranu („Bundemsamt für Bevölkerungsschutz“ BABS). Byl vytvořen v roce 2003 a funguje pod záštitou Federálního ministerstva obrany, civilní ochrany a sportu. BABS podporuje kantony, obce i partnerské organizace rámci aktivit v oblasti civilní ochrany. Má za úkol zejména koordinovat činnost krizového řízení mezi jednotlivými organizacemi. BABS podporuje vzdělávání, organizuje školení a semináře a provádí odbornou přípravu, pro kterou Švýcaři zřídili výcvikové středisko ve Schwarzenburgu.

7. Popis záchranného systému v evropském ministátě

7.1. Vatikán (URL22)

Vatikán, oficiální název Městský stát Vatikán („Status Civitatis Vaticanae“), je s rozlohou 44 hektarů nejmenším mezinárodně uznávaným státem světa. Populace Vatikánu čítá zhruba 800 lidí, z nichž asi 450 má právo na vatikánské občanství, zbylí ve státu pobývají dočasně nebo trvale. Vatikán je teokratická absolutní monarchie v čele s voleným papežem. Stát vznikl v roce 1929 podepsáním Lateránské smlouvy mezi Svatým stolcem a Itálií. Na území Vatikánu se nacházejí jedny z nejnavštěvovanějších památek na Světě, např. Bazilika svatého Petra, Sixtinská kaple, Vatikánská muzea a spousta dalších.

Bezpečnost a civilní ochranu má ve Vatikánu na starosti Ředitelství pro bezpečnostní služby a civilní ochranu („Dirección de Servicios de Seguridad y Protección Civil“). Ten spravuje Sbor hasičů Vatikánského městského státu a policejní jednotky Vatikánu tzv. Corpo della Gendarmeria a je zodpovědný za činnost Švýcarské gardy. Sbor hasičů při jeho vzniku v roce 1941 čítal pouhých 10 členů, v současnosti je jeho počet trojnásobný a má k dispozici jednu požární stanici nacházející se na Belvedéřském nádvoří. Jejich úkolem je hašení požárů, poskytnutí první pomoci, záchranné a

vyprošťovací práce a další potřebné úkony. Policejní jednotky Vatikánu čítají 130 členů a jejich úkolem je dohlížení na veřejný pořádek, dodržování zákonů, dopravní kontrola, kriminální vyšetřování a zajištění papežovo bezpečnosti i mimo území Vatikánu ve spolupráci se Švýcarskou gardou. Vatikánskou armádu tvoří Švýcarská garda, ta je jedním ze symbolů Vatikánu. Švýcarská garda má 110 členů a přijetí do služby není jednoduché, uchazeč musí být katolík ve věku 19 až 30 let, svobodný, švýcarského občanství, s dokončeným základním vojenským výcvikem, minimální výškou 174 cm a odborným nebo středoškolským vzděláním. Fungují jako reprezentativní stráž a jako osobní ochrana papeže a Apoštolského paláce. Typickým znakem je výrazně barevná uniforma, výzbroj a prapor. Uniforma člena Švýcarské gardy je na obrázku 6.

Obrázek 6 - Příslušník Švýcarské gardy

Zdroj: Wikipedie

Zdravotnickou službu má na starosti Ředitelství pro zdraví a hygienu („Dirección de Sanidad e Higiene“), které zajišťuje ochranu veřejného zdraví a hygieny na celém území Vatikánu. Ředitel této organizace je jmenován papežem a musí mít potřebné vzdělání v lékařském oboru. Ředitelství pro zdraví a hygienu poskytuje zdravotní péči, soudní lékařství, kontrolu potravin, veterinární zdravotnickou péči a spolupracuje s dalšími zdravotnickými organizacemi. Svoji činnost vykonává ve Villas Castel

Gandolfo a na některých dalších místech stanovených zákony. Struktura ředitelství je následující: vedení kanceláře, stanice první pomoci, všeobecná a specializovaná zdravotní péče, veřejné zdraví, pracovní a soudní lékařství.

8. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit ucelený přehled o integrovaném záchranném systému v České republice a porovnat ho s obdobnými systémy v jiných státech Evropské unie. K porovnání jsem si vybral státy sousedící s Českou republikou, tedy Slovensko, Německo, Rakousko a Polsko a záměrně jsem zde zařadil i dva státy, které členem Evropské unie nejsou. Švýcarsko a Vatikán jsem vybral pro jejich zvláštnosti v oblasti ochrany obyvatelstva.

Slovensko má záchranný systém velice podobný českému, byl však uzákoněn o dva roky později a má drobné odchylky ve fungování jednotlivých složek, například horská služba na Slovensku má na rozdíl od Česka svůj vlastní zákon. V Německu a Rakousku fungují záchranné systémy obdobně. Obranu proti ozbrojeným konfliktům zajišťuje federální vláda a ochranu před katastrofami každá spolková země zvlášť. V Polsku zajišťuje koordinaci záchranných složek především Národní záchranný a hasičský systém, který funguje podobně jako IZS v ČR. Švýcarsko má velice důmyslně propracovaný systém civilní ochrany, který sdružuje pět organizací, které se podílejí poskytování pomoci. Zajímavostí Švýcarska jsou kryty, kterých v zemi helvétského kříže nalezneme přes 300 tisíc. Ve Vatikánu existují záchranné složky stejně jako v ostatních evropských státech, liší se akorát počtem členů jednotlivých sborů a organizací. Pro zajímavost, ve Vatikánu působí 30 hasičů a ozbrojené síly tvoří 110 mužů. Integrovaný záchranný systém v České republice funguje na velice dobré úrovni, každý obyvatel má jistotu, že v případě potřeby k němu některá z jeho složek do několika minut dorazí a poskytne potřebnou pomoc. Ve všech jmenovaných státech fungují záchranné složky jinak, ale jejich cíl je vždy stejný, ochránit život, zdraví, majetek a životní prostředí před škodlivým působením sil a jevů, vyvolanými činností člověka, přírodními vlivy, nebo haváriemi.

Česká republika je vázána v rámci součinnosti složek integrovaného záchranného systému se zahraničními záchrannými složkami mezinárodními smlouvami. Ty sdílí se Slovenskem, Rakouskem, Německem, Polskem a Maďarskem.

Tato bakalářská práce přispěla k porovnání záchranných systémů a spolupráce mezi záchrannými složkami v České republice a v dalších vybraných státech.

9. Seznam zdrojů

Literatura:

1. FIALA, M., VILÁŠEK, J. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2
2. SKALSKÁ, K., HANUŠKA, Z., DUBSKÝ, M. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
3. SZASZO, Z., Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích. Vyd. 1. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-60-0
4. VILÁŠEK, J., FIALA M., VONDRÁŠEK, D. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.
5. VILÁŠEK, J., FUS, J. Krizové řízení v ČR na počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2170-8.

Bakalářské práce:

1. KÖNIGOVÁ, Tereza. Zdravotnická záchranná služba Plzeňského kraje – vznik, vývoj a současnost. Plzeň, 2015. Bakalářská práce. Západočeská Univerzita v Plzni. Vedoucí práce MUDr. Roman Sviták
2. NÁVRATOVÁ, Šárka. Porovnání činností Policie, Hasičského záchranného sboru a Zdravotnické záchranné služby ČR, Německa, Rakouska a Slovenska. České Budějovice, 2012. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Ing. Lenka Brechovská.
3. NOGAWCZYK, Miroslav. Policie ČR a její charakteristika. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce JUDr. Stanislav Sedláček, Ph. D.
4. TALICHOVÁ, Martina. Vývoj a současný stav záchranného útvaru v rámci IZS. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Ing. et Mgr. Miloš Fiala, Ph.D.

Internetové zdroje:

- URL1 - <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx> .[cit. 2016-03-29].
- URL2 - <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx> .[cit. 2016-04-03]
- URL3 - <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> .[cit. 2016-04-10]
- URL4 - <http://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx> .[cit. 2016-04-25]
- URL5 - <http://www.sdhprahamiskovice.cz/news/historie-hasicckych-sboru-na-nasem-uzemi/> .[cit. 2016-04-30]
- URL6 - <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133/souvislosti> .[cit. 2016-04-30]
- URL7 - <http://www.hzscr.cz/clanek/vykon-statniho-pozarniho-dozoru-702198.aspx> .[cit. 2016-04-30]
- URL8 - <http://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx> .[cit. 2016-05-02]
- URL9 - <http://www.cervenkykriz.eu/cz/szvk.aspx> .[cit. 2016-05-06]
- URL10 - <http://www.speleo.cz/cinnost-speleologicke-zachranne-sluzby> .[cit. 2016-05-07]
- URL11 - http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa .[cit. 2016-05-13]
- URL12 - https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_zachranne-zdravotna-sluzba .[cit. 2016-05-17]
- URL13 - <http://civilnaochrana.mescharova.eu/kontrolne-chemicke-laboratoria-civilnej-ochrany> .[cit. 2016-05-17]
- URL14 - <https://www.hzs.sk/horska-zachranne-sluzba/statut/> .[cit. 2016-05-17]
- URL15 - <http://banskazachranka.sk/> .[2016-05-17].
- URL16 - http://www.bbk.bund.de/DE/Home/home_node.html .[cit. 2016-05-19]
- URL17 - https://de.wikipedia.org/wiki/Feuerwehr_in_Deutschland .[cit. 2016-05-19]
- URL18 - https://www.thw.de/EN/Homepage/homepage_node.html .[cit. 2016-05-19]
- URL19 - http://www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/krajowy_system_ratowniczo

_gasniczy .[cit. 2016-05-21]

- URL20 - <http://www.mz.gov.pl/system-ochrony-zdrowia/panstwowe-ratownictwo-medyczne/organizacja-systemu-panstwowe-ratownictwo-medyczne/> .[cit. 2016-05-21]
- URL21 - <http://www.bevoelkerungsschutz.admin.ch/internet/bs/en/home.html> .[cit. 2016-05-21]
- URL22 - <http://www.vaticanstate.va/content/vaticanstate/es/stato-e-governo.html> .[cit. 2016-05-21]

Legislativní prameny:

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.
- Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
- Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru).
- Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.
- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon).
- Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze.
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.
- Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráži České republiky.
- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).
- Zákon č. 341/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu

a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.
- Vyhláška Českého báňského úřadu č. 447/2001 o báňské záchranné službě.
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.
- Nařízení vlády č. 462/2000 k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
- Nařízení vlády č. 148/2012 o stanovení výše úhrady nákladů na připravenost poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací ze státního rozpočtu.
- Nařízení vlády č.92/2016 o povolání vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s bezpečnostními opatřeními přijatými po teroristických útocích v Belgii.

Seznam příloh

Příloha č. 1: seznam obrázků

Příloha č. 2: seznam tabulek

Přílohy

Příloha č. 1: seznam obrázků

Obrázek 1 - Základní a ostatní složky IZS

Obrázek 2 - Struktura IZS a vazba na prvky krizového řízení

Obrázek 3 - Organizační struktura Hasičského záchranného sboru ČR

Obrázek 4 - Základní úkoly Jednotek požární ochrany

Obrázek 5 - Složky systému civilní ochrany

Obrázek 6 - Příslušník Švýcarské gardy

Příloha č. 2: seznam tabulek

Tabulka 1 - Základní tabulka plošného pokrytí jednotkami PO